

PENTAGRAM

DE VRIJHEID VAN HET PLAN GODS

Er was in het paradijs slechts één boom,
de boom des levens, en god,
de god van het aardse levensveld,
verbod de mens om van deze boom te eten.

INHOUD

- 2 DE VRIJHEID VAN HET PLAN
GODS
- 6 ALLES IS...
- 11 GEVANGEN IN DE ZINTUIGEN
- 14 GOD KENNEN IN HET INNERLIJK
DER DINGEN
- 19 MET DE MAAT WAARMEE GE MEET
- 25 INSTANT INTUÏTIE
- 28 DE GEEST DIE LOUTER LIEFDE IS
- 30 EERST GELOVEN DAN ZIEN
- 36 HET ZIEN VAN DE ZIEL

27STE JAARGANG NR. 5
SEPTEMBER/OKTOBER 2005

DE VRIJHEID VAN HET PLAN GODS

Met zekere regelmaat worden evangeliën, waarvan men wel wist dat ze bestonden, herontdekt of in de openbaarheid gebracht. Denk aan het evangelie van Thomas of het onlangs teruggevonden evangelie van Judas. Dan blijkt dat een heel andere kijk mogelijk is op een aantal verhalen uit de bijbel. Zo zien wij in het laatste evangelie de figuur van Judas in een heel ander daglicht: in plaats van een verrader is hij een zeer liefdevol mens.

J. van Rijckenborgh en C. de Petri hebben er vaak op gewezen dat de bijbelteksten zoals wij die kennen, 'onderdeel' zijn van een veel groter geheel aan geschriften, waarin in de eerste vierhonderd jaar na Christus vele veranderingen zijn aangebracht. In het boek *Genesis*, zo schrijft J. van Rijckenborgh*, is oorspronkelijk slechts sprake van één boom, de boom des levens. Er is dus geen boom van de kennis van goed en kwaad; deze is later aan de legende toegevoegd. In de oorspronkelijke tekst, aldus Van Rijckenborgh, zegt de god van het aardse levensveld tot de mens, doelend op de boom des levens: «Van deze boom zult gij niet eten.» Er was in het paradijs dus slechts één boom, de boom des levens, en god verbodde de mens om van deze boom te eten.

De legende krijgt hierdoor een andere betekenis, bovendien is zij veel eenvoudiger en duidelijker. J. van Rijckenborgh legt uit dat het de god is van het aardse levensveld, die de mensheid wil verbieden zijn levensveld te verlaten. Gelukkig echter is daar Eva, die de menselijke verbeelding symboliseert, en die het woord begrijpt dat wordt gesproken door de slang. De slang is het symbool voor het slangen-vuur, de oorspronkelijke, goddelijke etherkracht. Eva haalt de mens over om toch te eten van de boom!

Als wij de woorden die betrekking hebben op de boom van de kennis van goed en kwaad weglaten uit het boek *Genesis* staat er het volgende:

Voorts plantte de here God een hof in Eden, in het oosten, en hij plaatste daar de mens, die hij geformeerd had. Ook deed de here God allerlei geboomte uit de aardbodem opschieten, begeerlijk om te zien en goed om van te eten; en de boom des levens was in het midden van de hof. (...)

De slang nu was het listigst van alle dieren des velds, die de here God gemaakt had; en zij zei tot de vrouw: «God heeft zeker wel gezegd: gij zult niet eten van enige boom in de hof?» Toen zei de vrouw tot de slang: «Van de vrucht van het geboomte in de hof mogen wij eten, maar van de vrucht van de boom, die in het midden van de hof staat, heeft God gezegd: gij zult daarvan niet eten.» (...)

De slang echter zei tot de vrouw: «Gij zult geenszins sterven, maar (...) ten dage, dat gij daarvan eet, zullen uw ogen geopend worden, en gij zult als God zijn.»

En de vrouw zag, dat de boom goed was om van te eten, (...) en zij nam van zijn vrucht en at, en zij gaf ook haar man, die bij haar was, en hij at. Toen werden hun beider ogen geopend. (...)

[*Genesis 2:8 en 3:1-7*]

De betekenis van deze oude legende wordt nu heel anders. Er is sprake van een bewust tegenstrevende kracht die de mens in het aardse levensveld wil vasthouden en wil voorkomen dat de mens eet van de boom des levens. Als wij dit op deze wijze zien, begrijpen wij dat de mens, die het pad van vernieuwing wil bewandelen, altijd een crisismoment zal ervaren.

Voor elke zoeker komt een moment dat hij zijn hand wil uitstrekken naar de boom des levens maar dat hij als het ware teruggeworpen wordt door de god van deze wereld die stelt: «Van deze boom zult gij niet eten.» Dit wordt uiteraard niet letterlijk verwoord; het is een concentratie van kracht die overeenkomt met de persoonlijkheid van de mens die uit dit aardeveld is ontstaan. Met andere woorden: er komt voor iedere zoekende mens een moment dat hij zijn eigen tegenstander wordt. Wij worden, op het moment dat wij streven naar levensvernieuwing, geconfronteerd met de vormgevende

De wortels van de wilde vijgenboom - Egyptisch symbool van de boom des levens - zuigen het levenssap op uit de mysterieuze diepten van de aarde. Via de stam stijgt het op naar de kroon waar de godin van deze kosmische levensboom de gestorvenen begroet met het hemels elixir van onsterfelijkheid. Muurschildering in het graf van Paneshy, Thebe. 16de - 14de eeuw voor Chr.

krachten die wij hebben geassimileerd, waaruit wij als het ware zijn ontstaan, en die ons in leven houden. Het is begrijpelijk dat het ons vaak niet opvalt hoe en op welke wijze deze confrontatie plaatsvindt. Het gebeurt immers altijd anders dan wij verwachten.

DE FUNDAMENTELE VERANKERING

J. van Rijckenborgh schrijft in hoofdstuk drie van zijn boek *Het Nuctemeron van Apollonius van Tyana* over Cerberus, de hond uit de Griekse mythologie, die de toegang tot de onderwereld bewaakte. Over het algemeen wordt Cerberus voorgesteld als een monster. Slechts een deel van deze Cerberus is echter ‘monsterlijk’, namelijk het deel dat de reflectie van angst is. Angst kan monsterlijke formaties aannemen, en vormt dan een belangrijke tegenstander. Het andere deel, het tweede aspect van Cerberus, is onzichtbaar, en daardoor moeilijker voor te stellen. Wij zien het niet, omdat het helemaal correspondeert met ons zelf, met onze persoonlijkheid. Het is de verankering in ons levensveld, die zo vanzelfsprekend is dat wij deze niet als een verankering ervaren. Want het vormt de grondslag van onze persoonlijkheid. J. van Rijckenborgh noemt deze fundamentele verankering: *dogmatiek*.

Stellen wij ons eens voor dat wij de School van het Rozenkruis binnenkomen. We vormen ons dan een beeld over het hoe en waarom van deze school. En over het hoe en waarom van onszelf in verband daarmee. Dit beeld van onze eigen *mogelijkheden* en *belemmeringen* op het pad stellen wij voortdurend bij. De ervaring leert echter, dat wij onze gedachtebeelden met enige regelmaat wel bijstellen, maar dat er een kern is die wij nooit aanpassen. Een kernbegrip over onszelf en het menszijn in het algemeen; een kernbegrip, een vast, onaantastbaar punt, waar onze andere gedachtebeelden als het

ware om heen cirkelen. Wij kunnen met een kort onderzoek in onszelf vaststellen dat dit inderdaad zo is.

Dit centrale gedachtebeeld noemt J. van Rijckenborgh het dogma. Het idee van wie wij zelf zijn, en hoe wij zouden moeten zijn, belet ons de doortocht. Dat beeld, dat dogma wordt op diepzinnige wijze gesymboliseerd door Cerberus.

NA HET PASSEREN VAN DE CERBERUS

Wij noemen het passeren van Cerberus: het ingaan in de vrijheid. Of anders gezegd: ons openstellen voor de goddelijke inspiratie. Eva, die wij symbolisch kunnen zien als de ziel die in ons spreekt, spoort ons aan om ons tot de krachten van de boom des levens te wenden, de krachten die niet van deze dialectische wereld zijn. Het is de roep om ons daarvan te bevrijden. Het spreekt vanzelf dat hier niet de persoonlijke vrijheid is bedoeld, de vrijheid om te doen en te laten zoals het ons uitkomt. Spirituele vrijheid kan alleen worden bereikt als het oorspronkelijk-menselijke in ons, de latente microkosmische mens, tot leven wordt gewekt.

Nu kunnen wij ons voorstellen, dat een mens die dit proces begint en doorzet, en elk beeld dat de oude natuur hem oplegt negeert, die Cerberus passeert dus, op een gegeven moment voor een mysterie komt te staan. Dat een mens, wanneer de reiniging van het slangenvuur een zeker stadium heeft bereikt, een impressie krijgt van de universele eenheid waarin de oorspronkelijke, microkosmische mens als oerbeeld verzonken ligt. Niet als een persoonlijk ontmoeten of als een persoonlijk bezit, maar wel als een heel eenvoudig en zeker weten dat in ieder mens de oorspronkelijke tempel in volkomen ongeschonden toestand verborgen is. Een symbolische tempel, die deel is van een universeel bouwplan waaraan ook wij mee kunnen werken.

EEN NIEUW ETHERLICHAAM

De geestesschool onderricht dat de astrale vlam, die brandt in de ruggenmergkolom, om zich heen een concentratie van ethers kent. De aard van deze ethers wordt bepaald door de aard van de astrale vlam. Naarmate deze etherkrachten gereinigd worden, zal ook het ethergewaad steeds zuiverder worden. Het resultaat daarvan zal een echt nieuw etherlichaam zijn, een zielenlichaam.

In *De Roep der Rozenkruisers Broederschap* wordt verteld hoe enkele broeders een grote spijker in de muur ontdekten. Toen zij deze wilden weghalen, raakte een groot stuk pleisterwerk los van de muur. Daarop ontdekten zij de toegang tot de graftempel van Christiaan Rozenkruis. Deze 'toevallige' spijker kunnen wij zien als een punt waarop het zielenlichaam met de oude natuur is verbonden. Het verhaal vertelt in feite hoe op een gegeven moment de nieuwe ziel, het nieuwe zielenlichaam,

vrijkomt van de oude natuur. Het verhaal gaat verder: toen de broeders van het Rozenkruis deze graftempel van Christiaan Rozenkruis binnengingen, zagen zij een rond altaar, met daarop vier spreuken:

Er is geen ledige ruimte

Het juk der wet

De vrijheid van het evangelie

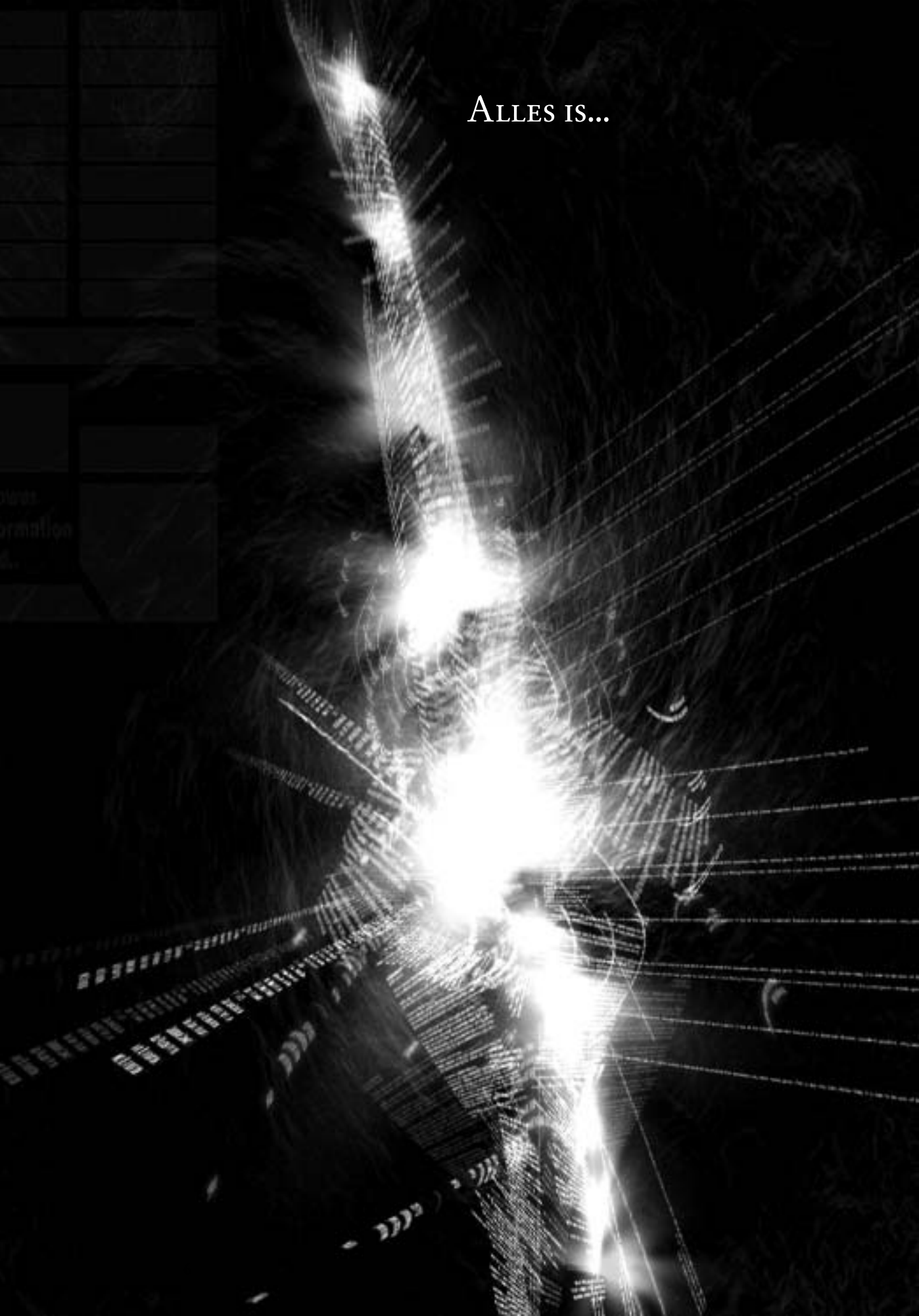
De glorie van God is onaantastbaar

Er is een groots, machtig, oneindig plan. Dat noemen de rozenkruisers: *De vrijheid van het evangelie*. Het vibreert door de wereldether, het zendt zijn stralen tot ons. Wij worden opgeroepen medebouwers te worden aan dat plan; onszelf daarin dienstbaar op te stellen. En dan te doen wat nodig is. Wie van *dogma* naar vrijheid groeit zal dat in al zijn doen en laten tonen, en de glorie van het goddelijke volkomen bewijzen.

* Bron: *De idee achter de schepping*. Publicatie J. van Rijckenborgh, Haarlem, zonder jaar.

Cerberus, de hellehond uit de Griekse mythologie, was vriendelijk voor ieder die nieuw in de onderwereld aankwam, maar woest en agressief als men Hades wilde verlaten. Slechts de goddelijke Orpheus en de godenzoon Herakles slaagden erin hem te passeren, de een door zijn betoverende muziek, de andere door hem, als laatste van zijn twaalf werken, mee naar de aarde te tronen.

ALLES IS...

Het is bijzonder te zien hoe theorieën met schijnbaar totaal verschillende standpunten of uitgangspunten elkaar toch kunnen bevestigen. Neem bijvoorbeeld de verschillende min of meer wetenschappelijke benaderingen van onze wereld. Sommigen zeggen: «Alles is materie», anderen zeggen: «Alles is trilling» of «Alles is energie».

Er zijn meer van deze ‘alles is...’ theorieën denkbaar, maar de hier genoemde hebben een natuurkundige benadering gemeen. Sinds kort is er een nieuwe, namelijk: ‘alles is informatie’ en die maakt de genoemde reeks interessant. Niet alleen omdat we in het informatietijdperk leven, maar meer omdat er zich nu een analogie voordoet met een diep-religieus en ook oerchristelijk beeld. Want het is maar een kleine stap om in ‘alles is trilling’ een analogie met ‘het Woord van den beginne’ en dus de Vader te zien, om in ‘alles is energie’ een analogie met de kracht van de Zoon te zien en om in ‘alles is informatie’ de kennis van de Geest te zien. De oermaterie van waaruit alles vorm heeft gekregen laat zich gemakkelijk koppelen aan ‘alles is materie’.

DE THEORIE

Het ‘alles is informatie’ verdient alleen al door deze analogieën een nadere beschouwing. De theorie komt er in het kort op neer dat de basis van alles wat bestaat zuiver *abstracte informatie* is, informatie die gekend wil worden. In die toestand zijn er een oneindig aantal vormen waarin de informatie zich kan uitdrukken. Om gekend te kunnen worden transformeert de informatie zich. Zij verdicht zich en er ontstaan wat men ‘waarschijnlijkheden’ noemt. Het oneindig aantal uitdrukkingsvormen wordt nu weliswaar eindig, maar het blijft nog steeds groot.

Het transformatieproces van verdichting gaat verder en er ontstaat uit de vele waarschijnlijkheden een klein aantal ‘virtualiteiten’, die zich weer verder verdichten tot wat we kennen als de reële werkelijkheid. Dit transformatieproces van zuivere informatie naar realiteit noemt men dan ‘leven’. En omdat er in deze realiteit geen verdere transformatie van *zuivere* informatie plaatsvindt, houdt deze werkelijkheid op met leven en is – nog steeds volgens deze theorie – dood.

DE TWEE BEWEGINGEN

De theorie gaat voorbij aan het gegeven dat wanneer informatie gekend wil worden, er ook iets moet zijn dat deze informatie kan opnemen. Dat er een bewustzijn moet zijn, een bewustzijn dat kan leren en groeien. Deze ontwikkeling van bewustzijn door het leren kennen van informatie is een tweede beweging. Het is een beweging die ten opzichte van het transformatieproces van verdichting van informatie in tegengestelde richting gaat! De eerste beweging zouden we van boven naar beneden kunnen noemen, of vanuit de toekomst naar ons toe. Men kan ook zeggen dat de eerste beweging vanuit de onvervulde ruimte – stellen wij ons de ruimte voor vóóordat er iets was, voordat de schepping er was – ons nadert. De beweging van het groeiende bewustzijn is precies andersom: het is een beweging van beneden naar boven, vanuit het verleden en de met materie gevulde ruimte, de natuur, hopelijk op weg naar

Abstract
Information.
Experiment van
© Egil Paulsen
Art, 2004.

steeds oorspronkelijkere informatie.

We zijn als mens eerder geneigd om juist deze tweede beweging als ‘leven’ aan te duiden. Daardoor alleen al ervaren wij de realiteit niet als dood. Daar komt bij dat we, zoals we direct zien, de eerste beweging niet of nauwelijks kennen.

INFORMATIESTROOM VAN DE ERVARING

Wat wij gewoonlijk onder informatie verstaan is het tegenovergestelde van wat in de bovenstaande theorie beschreven is. Informatie is voor ons een zo exact mogelijke beschrijving van een waargenomen werkelijkheid of gebeurtenis. Informatie bestaat dan meestal uit een verzameling gegevens en feiten, al dan niet in een computer vastgelegd. Deze gegevens en feiten komen op allerlei verschillende manieren naar ons toe, in boeken, rapporten, verslagen, kranten en tijdschriften of via de media zoals radio, televisie en internet. Ze beschrijven een deel, meestal niet meer dan een fractie, van de waargenomen realiteit. Als er al naar de toekomst gekeken wordt, betreft het toekomstverwachtingen die grotendeels extrapolaties zijn uit het verleden. Ons oriëntatiepunt ligt dus in het verleden, in wat we de (in-) gevulde ruimte kunnen noemen. We zijn gericht op informatie die iets vertelt over wat en hoe het geweest is. Dit is in tegenstelling met de beschreven theorie, waar het oriëntatiepunt in het onvervulde ligt en waarbij informatie iets aangeeft wat mogelijk komen gaat en wat het scheppen van de werkelijkheid bepaalt.

Ons bewustzijn is een ervaringsbewustzijn. Het is gebaseerd op hoe we de realiteit in het verleden hebben waargenomen en ondergaan en op hoe we dat nog steeds doen. In dit ervaren zijn de waarnemende zintuigen, het gevoel en het ver-

standelijke denken intens met elkaar verbonden. Zij beïnvloeden elkaar in hoge mate en zijn volledig op elkaar afgestemd. Met deze ‘instrumenten’ als uitgangspunt begint het informatieverwerkingsproces dan in de realiteit, in de materiële ruimte in plaats van in het onvervulde; de ruimte waarin de geest zich kan uitdrukken. De beweging van deze informatiestroom gaat dan vanuit het verleden naar het nu, van beneden naar boven en is dus tegengesteld aan de ‘oorspronkelijke’ beweging. De beweging van informatie is daarmee gelijk geworden aan die van het groeiende ervaringsbewustzijn, een ontwikkeling die – we kunnen ons dat nu gemakkelijk voorstellen – juist daarom beperkt en eindig is.

De informatie in zijn zuivere abstracte vorm, die we om verwarring te voorkomen al hebben aangeduid als ‘geest’, kan door dit ervaringsbewustzijn niet gekend worden omdat het instrumentarium, de mens in zijn beperkte persoonlijkheidsvorm, daarvoor ongeschikt is. Want dit instrumentarium is afgestemd op het verleden. Daarom zijn wij zulke tegenstrijdige wezens. We willen leven, ontwikkelen, innerlijk groeien; dat zijn onze belangrijkste drijfveren. We willen wat er is en wat geweest is behouden, eventueel uitbreiden, en we willen niet wezenlijk veranderen. Maar pas een ingrijpende verandering in de oriëntatie van het bewustzijn zet de weg naar *het leven* open!

Het is gelukkig niet zo dat de oorspronkelijke beweging totaal aan ons voorbij gaat. Soms, heel soms, maken we ons even los van de ‘informatiestroom’ van de ervaring en ‘willen we even niet meer moedoen’. Als we op zo’n moment de gedachte weigeren te accepteren dat deze gevoelens die we ‘ervaren’ alles zijn,

kan het zijn dat we een kort ogenblik in contact komen met de geest – de oorspronkelijke informatie! Eén straalje van universeel weten beroert ons, wat we dan vertalen in onze eigen woorden en beelden.

Dit vermogen, het kunnen vertalen in woorden en beelden van de oorspronkelijke, levende kennis of informatie in een eigen idioom is een belangrijke eigenschap van het bewustzijn. Hierdoor krijgt de informatie die, van welke kant ook, op ons af komt zin en betekenis. Toch zijn ook deze beelden en woorden historisch bepaald, zowel door de cultuur waarin we zijn opgegroeid als door de persoonlijke beleving van de gebeurtenissen die we meegemaakt en waargenomen hebben. En terwijl we nieuwe informatie opdoen – impulsen van de geest! – zijn we met al onze zintuigen, met gevoel en verstand slaafs gebonden aan ons verleden, omdat deze daaruit zijn opgebouwd. Herken de cirkelgang: je interpreteert het heden met een reeds eerder bepaalde manier van verwerken en voegt daarmee het ‘nu’ toe aan de geschiedenis. En je zintuigen bevestigen dan de ‘juistheid’ van die manieren van verwerken..

Het is dan ook geen wonder dat vanuit de ‘zoekende’ hoek kreten naar ons toe komen als: «Leef in het NU» of «Laat het verleden los» of «Doe wel en zie niet om». Kreten die in hun kern absoluut juist zijn, maar die pas goed in ons doordringen als we besef hebben van de twee totaal verschillende stromen van informatie die door ons gekend willen worden. Maar dan rijst de vraag: «Hoe we kunnen we daarin een *daad* werkelijke keuze maken?»

In de theorie ‘alles is informatie’ is sprake van verdichting. Er is een transformatie van zuiver abstracte aspecten naar waarschijnlijkheden, van waarschijnlijk-

heden naar potentiële mogelijkheden en vervolgens naar realiteit. Deze laatste transformatie is voor ons interessant en hoewel de theorie niets zegt over de totstandkoming ervan en de rol van onze zintuigen daarbij, kan daar toch wat over gezegd worden.

Het is bekend dat op momenten van groot gevaar ons bewustzijn anders functioneert. We zijn alerter, veel alerter en we voelen de ‘dingen’ zelfs aankomen, nog voor we ze kunnen waarnemen. We bevinden ons dan in het nu, zodat we zo snel mogelijk kunnen reageren. We zijn dan een moment bijna los van het verleden.

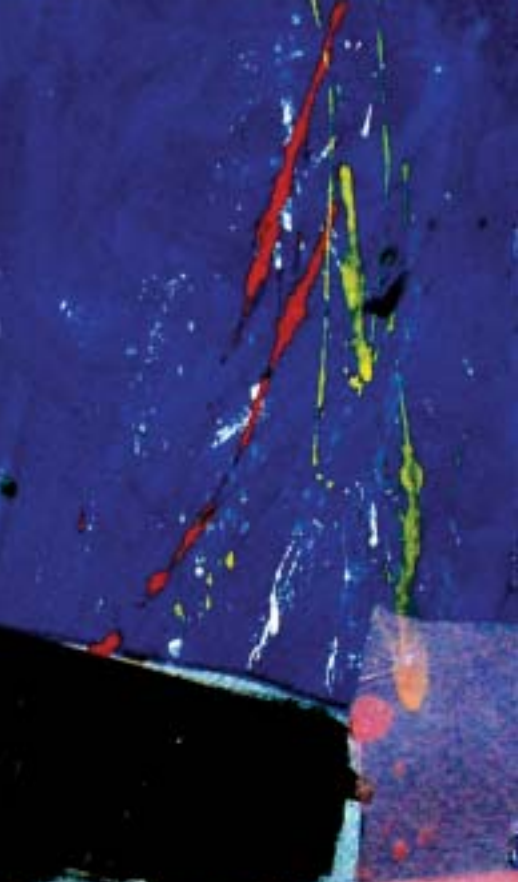
In het transformatieproces van mogelijkheid naar werkelijkheid gaat het nog een stapje verder, daar zijn we niet alleen los van het verleden, maar zijn onze zintuigen op de ‘toekomst’ gericht, op dat wat komen gaat. We nemen niet langer waar wat al geweest is, maar wat zich gaat openbaren. We geven betekenis en zin aan wat er bijna is en hierdoor maken we de *virtualiteit* tot werkelijkheid. We creëren zo onze eigen werkelijkheid. We hebben als het ware de richting van onze zintuigen omgedraaid: in plaats van de realiteit (van het verleden) waar te nemen, maken we de mogelijkheid waar. In plaats van het nu aan het verleden toe te voegen, koppelen we het aan de toekomst.

Met een bewustzijn dat helemaal in het verleden verankerd is, is het moeilijk om ons dit te voor te stellen en onmogelijk dit te doen. Maar met een bewustzijn dat op weg is zich open te stellen voor de geest, dat gericht is op de stroom van levende informatie die innerlijke vrijheid inhoudt, biedt *het levende heden* steeds meer de mogelijkheid tot de terugkeer naar het evenwicht van het oorspronkelijke levensveld.

politie
Olie als
de oude
oerderij

SO
SO

vakantievondsch
E ALLEEN LOOPT
MAKT DE WEG KWIJT

GEVANGEN IN DE ZINTUIGEN

In deze wereld gebruiken we onze zintuigen als middelen om de ons omringende werkelijkheid te leren kennen, te begrijpen, te interpreteren. Wat bij onze staat van zijn past, waar we behoefte aan hebben, wat we willen zien en horen, dat komt bij ons binnen, onder andere via de ogen en de oren. Door deze indrukken wordt onze aandacht vooral naar buiten gericht. Het is echter geen eenzijdig verkeer dat plaatsvindt; met name via de ogen straalt onze staat van zijn uit in de wereld. Via de stem wordt verklankt wat in ons diepste zelf leeft, zelfs al zijn we ons daarvan niet eens bewust.

Via de zintuigen ontwikkelt een menskind al op heel jonge leeftijd zijn persoonlijkheid; de indrukken die het op die wijze ontvangt creëren een beeld van de wereld-rondom-hem, een basis voor de ontwikkeling van de individualiteit.

Het gehoor werd – als eerste zintuig – in de kiem aangelegd in de eerste vier rondten van het Saturnustijdperk.¹ Om deze reden is het gehoor ook het minst onderhevig aan waan en illusie. Van alle zintuigen neemt het gehoor het zuiverste waar, of beter gezegd: het minst onzuiver. Het is echter niet alleen het eerst ‘gecreëerde’ zintuig. Het gehoor blijft ook het langst intact. We kennen allen de verhalen van mensen in coma die reageren op wat er gezegd wordt (en dit kunnen naver-

tellen), of van mensen die het gehoorde tijdens een operatie later kunnen herhalen.

Tegen het dertigste levensjaar, of tegenwoordig al geruime tijd eerder, is de voltooiing van de diverse voertuigen van de mens gerealiseerd, en is hij wat we noemen ‘volwassen’. Hij of zij heeft voldoende indrukken vergaard om onderscheid te kunnen maken en beslissingen te kunnen nemen over de richting die het verdere leven moet krijgen. Wat zou het geweldig zijn wanneer dan het totaal van al die zintuiglijke indrukken en ervaringen als resultaat zou geven dat de jong-volwassene bewust ervoor gaat kiezen zich niet te laten afschepen met al die van buitenaf komende impressies; en zich realiseert dat datgene wat wérkelijk gezocht wordt, waar het diepste, onbewuste verlangen wérkelijk naar uitgaat, niet in deze realiteit te vinden is. Dat hij of zij van binnenuit gaat voelen dat het gedruis der wereld zijn vermogen tot innerlijke waarneming dreigt te overstemmen.

Helaas, meestal gaat het niet zo. De indrukken zijn zó massaal en overweldigend, de afleidingen zó groot, dat het jaren, zelfs mensenlevens, kan duren voordat een mens vól is van indrukken en ervaringen. En zich dan tenslotte bewust wordt van de schijn-realiteit van de wereld der zintuiglijke indrukken.

Het is niet zo dat na een dergelijke bewustwording meteen een ideale situatie ontstaat. De zintuiglijke indrukken blijven binnenstromen, vooral via het oog en het oor. Ons gehele wezen wordt overweldigd door een constante stroom van impressies.

Via de zintuigen worden wij verbonden met het astrale veld van deze natuur. En dat terwijl dit astrale veld in steeds toenemende mate onderhevig is aan vervuiling, veroorzaakt door de begeertes van een steeds meer degenererende mensheid. Deze vervuiling heeft nog veel ernstiger gevolgen dan de fysieke vervuiling in de materiële wereld. Het is daarom essentieel om hiertegen een beschermend schild op te werpen. Maar vanuit de persoonlijkheid is het niet mogelijk om zich hiertegen afdoende en blijvend af te schermen.

VERLANGEN NAAR WERKELIJK HOREN

Het luisteren blijft niet beperkt tot het daadwerkelijk luisteren naar het gesproken woord. Onze hele dialectische wereld bestaat uit trillingen, vibraties die al dan niet hoorbare geluiden voortbrengen. De trillingen van deze wereld zijn echter bepaald niet in overeenstemming met die van de oorspronkelijke, goddelijke harmonie der sferen. Integendeel, het grove geluid van de dialectiek betekent een verstoring van de oorspronkelijke harmonie; het is één immens tumult van wanklanken.

En temidden van deze verstoorde orde staat de dialectische mens, en tracht zijn wezen te openen voor de innerlijke stem, de afgezant van de oorspronkelijke goddelijke orde! Vanuit een innerlijk weten dat het zó niet moet, vanuit onmacht en machteloosheid, verlangt de mens dan naar wérkelijk horen en verstaan.

Dit, mijn God, behoort tot het donkere gelaat van mijn leven op aarde, dat mij er zo vaak van weerhoudt U te zien. Dan roep ik U en vind U niet, U roept mij en ik hoor U niet.»²

Het is duidelijk dat de mens als persoon van deze natuur de gevangenschap der zintuigen niet vanuit zichzelf kan verbreken. Hij heeft daarvoor hulp nodig. En die

hulp kan uiteraard niet komen uit deze wereld. Het ik kan niet zichzelf bevrijden. Zodra echter een mens het stadium van ervaringsvolheid binnentreedt en dus innerlijk stiller wordt, valt het rumoer om hem heen stil. Hierdoor komt er letterlijk ruimte voor de innerlijke, kwellende vraag: «Wat nu?» En deze vraag is dan als een zucht vanuit het hart; een geheel nieuwe vibratie gaat dan uit van het hart. Op deze vraag, in die vibratie, volgt zeker een antwoord! Er komt ruimte voor het Andere.

Dit nieuwe horen echter, vanuit de zich ontwikkelende nieuwe ziel, is van een heel andere dimensie. Het is het luisteren naar de 'stem' van het eigen, diepste innerlijk. En door dit luisteren – en eraan handelen –, wordt steeds duidelijker die stem vernomen.

VERLANGEN ÈN GERICHTHEID

Het is van groot belang dat de mens leert om acht te slaan op dit innerlijke geluid. Door zijn vrije wil blijft hij de mogelijkheid houden dit zachte opwellen te negeren. Dan wordt de innerlijke stem weer zwakker en zal zich terugtrekken, stil worden. Zonder verwijt of ongeduld, dat wel. Maar hoe betreuenswaardig zou het zijn als die mens de stem in het eigen hart dan toch niet meer kan vernemen!

Het luisteren naar die innerlijke stem daarentegen sterkt het verlangen om daaraan steeds meer gehoor te geven. Het is werkelijk een luisteren met het hart, want zodra het hoofd argumenten gaat bedenken gaat het mis! Uitsluitend in gerichtheid op het zuivere, oorspronkelijke astrale veld, in verlangen naar werkelijk vernieuwend leven, vanuit het hart, ontstaat zo geleidelijk een bescherming tegen het bombardement van indrukken.

Uitsluitend zo kan de mens aan de gevangenschap van de zintuigen ontsnappen. De zintuiglijke organen worden dan tot «werktuigen», nodig om in deze we-

Ons rechteroog staat in direct verband met de pinealis en het desbetreffende hersengedeelte. Ons linkeroog daarentegen is geheel ontsproten áán en verbonden mét het gewone mentale hersendenken, met het natuurverstand. Hierbij moeten wij dan bedenken dat onze verstandsapparatuur geheel te verklaren is uit en overheerst en gecontroleerd wordt door het begeerteleven, het begeertelichaam van de mens. Daarom kan men zeggen dat het linkeroog beheerst wordt door de lever. Wij schrijven dit hier neer om u duidelijk te maken dat een mens die nog niet «door de geest Gods ontstoken is» en die dus zijn ziel nog niet geopend heeft voor het licht van de Gnosis, feitelijk éénogig is. Immers, het rechteroog kan dan nog niet voor innerlijke waarneming gebruikt worden, want de toegang tot het pinealis-hersendeel voert langs een weg die van de hypofyse, gelegen in het zielen centrum, tot de pinealis voert. In het menselijke embryo groeien de ogen van de mens vanuit het diep der hersensubstantie naar buiten. Wanneer de pinealis niet geopend is voor het gnostieke licht, kan het rechteroog dit licht dus niet waarnemen.

Zo is het ook met het gehoor. Het rechteroor werkt samen met het rechteroog, zoals het linkeroor met het linkeroog. Wat het oog ziet, verneemt het oor. Het licht heeft een hogere, intensere vibratie dan het geluid. Daarom is het licht bepalend voor het geluid. In de gewone natuur zien wij eerst het licht van de bliksem en pas daarna horen wij het geluid van de donder.

(Citaten uit «Er is geen ledige ruimte» van J. van Rijckenborgh, hoofdstuk VIII, blz. 61 en 62.

reld te kunnen leven en werken en staande te blijven. Het oog neemt dan nog wel waar, maar zonder oordeel en emoties; het oor hoort dan nog wel, maar verbindt zich niet meer met het gehoorde. De bewegelijkheid in het astrale lichaam neemt geleidelijk af, komt in evenwicht: de moederen bedaren! Dit waarnemen zonder oordelen, luisteren zonder bewegelijkheid: het heeft niets te maken met innerlijke kilheid of verstarring. Integendeel! Er is een oprechte behoefte om de medemens waarachtig te helpen.

De enige basis voor het nieuwe horen, het juiste verstaan, is het verlangen van de mens, opwellend in het hart. Het verlangen om daadwerkelijk het Liefdewoord te verstaan, en daarnaar te – leren – han-

delen. De vrucht van deze levenshouding is evenwicht in alle voertuigen. In dat evenwicht, in die stilte, kan de mens daadwerkelijk horen. Onaantastbaar staand in die stilte draagt hij bij aan verstillings van het tumult, voor medemens en wereld.

Zijn wezen heeft een geheel andere vibratie verkregen, brengt een nieuw geluid voort: hij luistert naar een nieuwe naam. Een naam die niemand anders kent. Een naam die kan worden opgetekend in het Boek des Levens.

LITERATUUR:

1. Max Heindel. *Cosmologie*. Diverse uitgaven. Hoofdstuk 4.
2. Mikail Naimy. *Gesprek met de Ander*. Haarlem, Rozekruis Pers, 2003, p. 72.

GOD KENNEN IN HET INNERLIJK DER DINGEN

«De bezieling van de mens drukt zich uit door de ogen»

Als er in het voorgeboortelijke stadium van de mens enige hersenuiteinden 'nieuwsgierig worden naar de buitenwereld', bollen er twee bekertjes naar buiten, die naar de huid toegroeien, alsof ze geroepen worden door het licht aan de buitenkant. Dan gaat de huid uitstulpen en komt zij het 'wordende oog' te hulp door twee lenzen te vormen. Het oog groeit – in tegenstelling tot andere zintuigen – van binnen naar buiten!

Het is tegen alle regels van de zintuigen in dat de hersenen zelf impulsen geven waardoor zich een zintuig vormt. Bij de ogen liggen de hersenen als het ware open en bloot (netvlies) aan de oppervlakte! Zonder beschutting, zonder beschermende schedel.

Vandaar de bijzonder lichtgevoelige zenuwvezellaag die de achterzijde van het oog bekleedt. Het netvlies ontvangt het licht en zet dit om in impulsen die via de optische zenuw naar de hersenen worden gezonden. En de gele vlek (macula lutea), een klein gedeelte op het netvlies met een hoge concentratie van kleurgevoelige netvliescellen (kegeltjes), stelt ons in staat de kleinste details duidelijk waar te nemen. Het regenboogvlies (iris), doet de kleur van de ogen ontstaan; bruine, blauwe of groene ogen.

Goethe's kleurenleer¹ wijst op het

merkwaardige fenomeen dat kleuren ontstaan door krachten die polair tegenover elkaar staan. Schilders als J.M.W. Turner en de pre-rafaëlieten in Engeland rond 1850, en in Nederland de kunstenaars van 'de Ploeg', hebben er in de periode 1920-1940 intensief mee gewerkt. Goethe, die zijn kleurenleer rond 1810 speciaal ontwikkelde voor schilders, gaat uit van eigen waarnemingen. Veel van zijn 'proeven' kun je dan ook met je eigen ogen nadoen. De basis is de tegenstelling tussen zwart en wit of donker en licht. Als je naar de breuklijn tussen zwart en wit kijkt door een waas, iets wat het licht breekt, bijvoorbeeld rook, melkglas of een prisma, zie je bij een zwarte achtergrond blauwe tinten en bij een witte gele tinten. Door deze twee basiskleuren sterker te maken, worden ze roder. Geel wordt oranje tot rood,

blauw wordt donkerblauw tot paars. Wanneer je deze twee samenvoegt aan de lichte kant en sterke kant, ontstaan respectievelijk groen en magenta.

De basiskleuren zijn complementair. Met proeven toonde Goethe aan dat bij een oranje vlak een blauw nabeeld verschijnt (als je je ogen sluit), bij groen rood, bij geel paars en vice versa. Met de kleurencirkel kun je diverse combinaties maken. Karakteristieke combinaties zijn kleuren die niet complementair zijn en elkaar in de kleurencirkel niet raken. Harmonische combinaties zijn alle kleuren in hun onvermengde vorm.

Er is nog veel over op te merken, en veel kunnen we zelf waarnemen. De zon hoog aan het firmament heeft bijvoorbeeld een andere kleur dan de ondergaande zon. En ook: de hemel aan de bovenkant van een regenboog is altijd don-

kerder dan aan de onderkant.

Behalve de zichtbare zonnestraling is er ook onzichtbare (zonne)straling; ultraviolet licht, röntgenstraling, gammastraling. Naarmate de golflengte van het licht kleiner wordt, wordt de straling gevaarlijker voor de mens. Zij is dan voor het menselijke oog onzichtbaar, maar zij is er wel. Hetzelfde geldt voor magnetisme en elektriciteit. Goethe zegt erover dat kleuren «de daden en het lijden zijn van het licht».

Het is een beroemd geworden citaat, en impliciet verwijst het naar de strijd die de duisternis levert met het licht. Is het het licht, dat zich probeert te ontworstelen aan de duisternis? Maar het licht kent maar één actie: stralen, geven, lichter maken. Of is het eerder de duisternis, die alles doet om het licht te weerstaan: bedekken, verdringen, zwaarder maken?

De pinealis, wonderbaar orgaan waar de gereinigde ziel de binding met het geestveld herstelt.

Artwork van de locatie in de hersenen van dit orgaan, dat ook een cruciale rol speelt in de hormoonhuishouding. Foto © Science Photo Library.

VAN LUISTEREN NAAR KIJKEN

En toch is er ook iets raars aan de hand. In de *Groene Amsterdammer* van 10 januari 1996 signaleerde M. Cobussen 'de terreur van het oog'. Het gehoor moest het steeds meer af gaan leggen tegen de blik. De suprematie van het oog heerst al op vele fronten van de muziek: opera, musicals, popmuziek, videoclip. Een eeuw geleden werd muziek veel meer beluisterd met het zintuig van het gehoor, terwijl nu veel meer naar muziek wordt 'gekeken' dan dat het alleen beluisterd wordt.

Dit is, anders dan wel wordt gedacht, geen verschijnsel van de laatste jaren. De macht van het oog begon aan zijn opmars vanaf de zeventiende eeuw, in de rationele wetenschappen. 'Waarneming' leidt immers tot kennis en kennis is macht. Voor het 'gemak' worden gehoor, smaak en geur vanaf die tijd buitengesloten, omdat de onzekerheid en variabiliteit van de hieraan gekoppelde zintuigen een voor ieder geldende en aanvaardbare analyse onmogelijk maken.

Maar hoe zit dat dan met gezichtsbedrog? Aan de hand van wat eenvoudige voor-'beelden' zien we al snel hoe we in eerste instantie kijken. En ook, dat er bij nader inzien meer is, als we ons ervoor willen openstellen of er moeite voor willen doen.

Kortom: het zintuig en werktuig 'het oog' *wil ons doen geloven wat we willen zien!* De psyche of de mens wil iets zien; de hersenen willen iets waarnemen. Zij nemen 'bezit' van dat wondere orgaan, en bepalen wat het oog waarneemt, wat bijvoorbeeld via televisie en film wordt aangereikt of wordt gesuggereerd in reclame. We zien geen waarheid, maar verbeelding. We zien dus niet meer dan we in staat zijn, of toelaten, om te zien. In

Terug naar de biologie van het oog. Kleur is niet relevant voor beter of slechter zien. Het is hooguit een uitdrukking van iets dat is gegroeid vanuit de ontworsteling aan de duisternis naar het licht, zoals een plant groeit naar het licht en kleur krijgt². Het gezicht krijgt ook 'kleur' door de kleur van de ogen. En dit is weer een prachtige uitbreiding. We bedoelen nu niet alleen het zien van het oog op zich als de gezichtszin, maar betrekken er het gelaat van de mens bij. We zeggen niet dat iemand bijvoorbeeld een interessant gehoor heeft, maar wel dat iemand een interessant gezicht heeft. Zou dat komen omdat de ogen wel erg centraal in het gezicht gepositioneerd zijn? Men spreekt immers van 'spreekende ogen'. Maar we zeggen ook: «ogen zijn de spiegels van de ziel». De bezieling van de mens drukt zich uit via het gezicht, meer precies gezegd door de ogen.

Rene Descartes
De Homine. De afbeelding toont hoe men dacht dat een beeld van het oog naar de pinealis (H) werd overgebracht. Descartes (1596-1650) concludeerde dat «de relatie tussen b (ontvangst signaal) en c (actie) een onoplosbaar mysterie is, dat is gelegen in de natuur van de ziel.» © Science Photo Library.

deze zin is het eigenlijk maar treurig gesteld met ons 'zin'-tuig het oog.

Er is ook nog iets heel anders met onze ogen. We spraken al eerder over het feit dat de ogen 'spiegels van de ziel' zijn, dat ze de bezieling laten zien. Wie herinnert zich niet de 'stralende ogen', die hij of zij ooit zag bij een ander? Het zijn merendeel momenten dat iets ons echt raakt en ons ontroert. Momenten van liefde, begrip en respect naar aanleiding van een ontmoeting zijn vaak onvergetelijk. Achteraf zien we dat ons iets is overkomen waar we ons op dat moment niet direct van bewust waren. Iets 'groters' raakte ons aan.

In het 12^e hoofdstuk van de *Tao Teh King*, het 2600 jaar oude boek van de Chinese wijsgeer Lao Tse schrijft deze:

De vijf kleuren verblinden het oog, de vijf tonen verdoven het oor, de vijf smaken bederven de smaak.

Dolle ritten en jachten brengen het menselijke hart in verdwaling. Moeilijk te verkrijgen goederen brengen de mens tot verderfelijke daden.

Daarom maakt de wijze werk van zijn innerlijk en niet van zijn ogen.

Hij verwerpt wat van buiten komt, en verlangt naar wat binnen is.

J. van Rijckenborgh en C. de Petri³ geven in hun commentaren bij de *Tao Teh King* aan dat de genoemde persoonlijkheidsvermogens ernstig belemmerd worden door de hierboven omschreven omstandigheden. De veronderstelling van de mens dat hij werkelijk ziet wat hij ziet, blijkt discutabel te zijn. Het accent op het visuele in onze buitenwereld maakt dat we niet (meer) kunnen zien waarom het werkelijk gaat; namelijk wat van binnen is.

Een ziel is kenbaar door het levenslicht dat deze uitstraalt. Of het oog nu naar

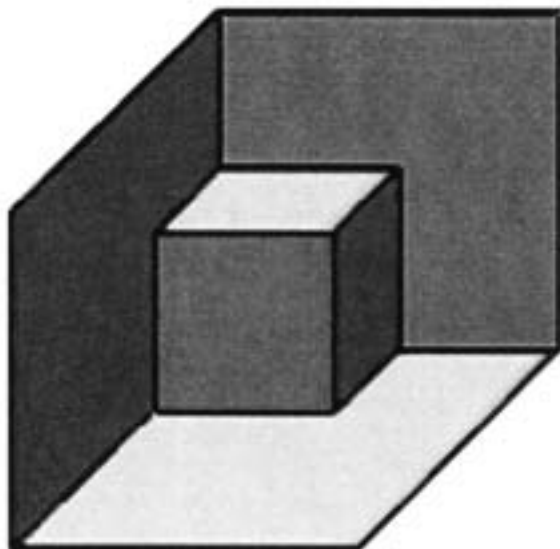
buiten, dan wel op het innerlijk is gericht: onze bezieling is waarneembaar, en daarmee ons levensniveau. Het oog weerspiegelt dit. Iedere gemoedsgesteldheid, iedere zielengesteldheid, zelfs iedere bewogenheid kan men uit het oog lezen.

De gangbare opvatting, dat licht veroorzaakt wordt door ethertrillingen, die vervolgens op het netvlies vallen en door de oogzenuw (nervus opticus) naar de hersenen worden overgebracht, alwaar dan de impressie 'licht' wordt geboren, kan hooguit het biologische aspect van het zien omvatten.

DE PINEALIS ALS WAARNEEMINSTRUMENT

Als de gerichtheid van de zoekende mens zich verdiept en als gevolg daarvan het innerlijke richtsnoer zekerder en krachtiger wordt, zullen het steeds minder de gebeurtenissen van de uiterlijke wereld zijn, die de levensweg bepalen. Er ontstaat een heldere en neutrale toestand, die niettemin zeer levendig en alert is. De pinealis of ook wel de pijnappelklier genoemd, speelt hierin een sleutelrol. Lang geleden in de menselijke ontwikkelings-

Is er een hap uit de kubus, of staat er een kubus in de hoek van de kamer?

gang was de mens een-ogig; alleen de pinealis functioneerde als waarneeminstrument. De ogen zoals wij die nu kennen, kwamen daar later bij en door de menselijke involutiegang verloor de pinealis geleidelijk aan belang en atrofieerde.

De pinealis is evenwel nog steeds van groot belang in het slaap-waakritme. De pinealis is namelijk een 'lichtgevoelig' orgaan. Het licht dat op het netvlies valt, vindt onder andere zijn weg naar deze zogenaamde 'interne klok'. Door het binnenkomende licht wordt in de pijnappelklier de productie van het hormoon melatonine geremd en andere hormonen gestimuleerd, die ons gedurende de dag alert houden. Bij wegvallen van het licht wordt er juist melatonine aangemaakt en worden wij slaperig.

De zintuigen, maar ook het denkvermogen, zijn paden voor energieën die werken door middel van verschillende centra of chakra's, waarvan het chakra dat verbonden is met de pijnappelklier het belangrijkste is. In de esoterische literatuur wordt de pinealis ook wel het *derde* oog genoemd en omdat de pijnappelklier in rechtstreekse binding staat met onze uiterlijke ogen, geeft deze altijd de uitwerking weer van de weg die de zoekende mens bewandelt⁴.

God is licht. God is liefde. Al zoekend leert de mens God kennen in het innerlijk der dingen, en in zichzelf. En het zintuiglijke en het uiterlijke kunnen geen bepaalde rol meer spelen, omdat de mens «de ruimten om zich heen vervult met lichtkracht».

In het boekje *Er is geen ledige ruimte*, schrijft J. van Rijkenborgh:
Krachtens zijn ware functie is het oog blind, werkeloos. We bekijken in die staat van zijn de wereld en de mensheid

uitsluitend vanuit onze begeertenatuur en het daaraan onderworpen hersendenken. Daarom zijn onze oogfuncties volledig op het ik gericht, het ik instandhoudend. Het is altijd vanuit: wat bevredigt mij? Wat kan mij dienen om het ik te voeden?

Waarmee wenst u gevoed te worden door uw ogen? [...]

Met uw ogen trekt u, naar gelang van uw staat van zijn, in overeenstemming met uw magnetische status van zijn, het uiterlijke, ik-handhavende, aan. Pas als u – door u meer op uzelfen naar binnen te richten – in staat bent de grote verandering in uw zielenstaat, dus in uw magnetische staat, aan te brengen, dan gaat er liefde uit uw ogen stralen.»⁵

Hoe treffend besluit het derde vers van het 12^e hoofdstuk uit de Tao Teh King dit:
Daarom maakt de wijze werk van zijn innerlijk en niet van zijn ogen.

BRONNEN

1. Johann Wolfgang von Goethe. *Kleurenleer*; vertaling uit het Duits. Zeist, Christofoor, 2004 (Oorspronkelijke uitgave: *Farbenlehre*. 1808).
2. Albert Soesman. *De twaalf zintuigen*. Zeist, Christofoor, 4^e druk, 2005. (Citaten uit de vierde lezing).
3. J. van Rijkenborgh en Catharose de Petri. *De Chinese gnosis*. Haarlem, Rozekruis Pers, 1987. Hoofdstuk 12, p. 122 e.v.
4. John van Mater jr. *Het derde oog en de evolutie van de mens*. Vertaling zoals te vinden in <http://www.het-derde-oog.nl/Het-derde-oog/hdo.htm>. Oorspronkelijk uitgegeven in *Sunrise, juli/aug.* 2003; tijdschrift van The Theosophical University Press Agency.
5. J. van Rijkenborgh en Catharose de Petri. *Er is geen ledige ruimte*. Haarlem, Rozekruis Pers, 1976.

MET DE MAAT WAARMEE GE MEET

De ontwikkeling van het hersenbewustzijn, die over grote perioden plaatsvond, heeft de mens niet alleen intelligentie gegeven maar ook het vermogen zich een beeld van de wereld te vormen en dat subjectief te beoordelen. Dit bracht een gevoel van superioriteit met zich, en de illusie dat die wereld alleen rondom hem draaide. Was die wereld immers niet het voorwerp, het object voor een waarneming die alleen van hemzelf uitging? Vanzelfsprekend dat de mens zich in en tegenover die wereld een afgescheiden ik ging voelen, een persoonlijkheid die zich steeds sterker bewust werd van zichzelf.

Voorheen voelde de mens zich verbonden met elk levend wezen, en zeer sterk met de eigen stam, of familie; maar steeds meer wordt alleen nog het fysieke lichaam als 'eigen' of 'zelf' ervaren. Daarom kan het persoonlijkheidsbewustzijn ook niet vrijkomen van de begeerte- en angstreflexen die op zelfbehoud betrekking hebben. Tussenkomen van de zintuigen is hierin onmisbaar. De werking van het hersenverstand blijft nauw gekoppeld aan zijn verhouding tot de zintuiglijkheid. Zegt Hermes niet: «De zintuiglijke waarneming en de werkzaamheid van het verstand komen dus tezamen, als het ware ineengevlochten de mens binnen. Want er is geen verstandswerking zonder zintuiglijke waarneming en geen zintuiglijke waarneming zonder verstandswerking (vers 5, zie kader).

EEN VERSCHIJNENDE WERELD

Dat ook de empirische wetenschap niet buiten de zintuiglijke waarneming kan, is ondertussen gemeengoed. *Facts first, theories later*, is daar het motto. De basis van onderzoek is de observatie en het experiment. De wetenschap blijft in haar analyse en beoordeling altijd trouw aan de door haar vastgestelde feiten. Haar hypothesen worden later aan de hand van diezelfde feiten opgesteld. Maar die feiten blijven altijd betrekking hebben op de gegevens van een *verschijnende* wereld, de wereld van de uiterlijke verschijnselen. De filosofie noemt dat: de fenomenale werkelijkheid. Want dichter dan via de optredende verschijnselen en hoe die onze zintuigen bereiken, kan de wetenschapper, zo zegt men, niet bij de waarheid komen. Ondanks hun exacte metingen zijn de wetenschappen niet zo objectief als ze lijken. Want wil de wetenschapper

objectief zijn, de dingen zien, horen, proeven en betasten en dus meten zoals ze zijn, dan moet hij tenslotte ook toegeven dat in deze wereld niets onafhankelijk is van zijn zintuiglijke waarneming. Hij komt tot de onthutsende conclusie: de waargenomen realiteit is een door waarneming verstoorte realiteit! Net zoals zuivere zintuiglijkheid niet bestaat zonder vervorming door verstand en gevoel, is de wetenschappelijke observatie een mooie wensdroom.

Daarvan getuigen ook de nieuwste wetenschappelijke inzichten. De wetenschap hanteert ondertussen het onzekerheidsbeginsel. Ze stelt vast dat ze op het punt is aanbeland waar geest en stof elkaar raken en beïnvloeden. Onmogelijk te voorspellen wanneer een golfje of een deeltje kan worden waargenomen. De wetenschap beperkt zich dan maar tot de wereld der verschijnselen en laat het laatste woord over de ene ware werkelijkheid aan anderen over. Ze bekent quasi-bescheiden dat *de werkelijkheid* onkenbaar is, omdat er geen zintuigen voor zijn die haar kunnen waarnemen, maar verwijst die *werkelijkheid* ondertussen wel naar het domein van de illusies. Zuiver doorgedeneerd is de wetenschap medebewoner van dat fabelrijk, in de greep als ze is van de illusie dat de fenomenen voor wer-

kelijke dingen, voor wetenschappelijke feiten kunnen worden houden. En met de maat waarmee ze meet kan ze alleen gemeten worden.

Dit zijn geen nieuwe feiten, en omdat die beperkingen de empirische wetenschapper al snel duidelijk werden, moesten omwegen gezocht worden. Dus ontwierp men een theorie die de feiten kan abstraheren, tot een begrip kan afleiden. Voor de ontelbare concrete waarnemingen werd een algemene omschrijving gezocht. Nieuwe, denkbeeldige dingen, begrippen waarmee men tevergeefs de realiteit probeerde te begrijpen. Maar uiteindelijk moet de wetenschap toegeven dat de totaliteit van verschijnselen ook niet door abstract denken te vatten is. Ook die 'speculatieve' waarneming blijft opgebouwd uit delen, fragmenten. Het is een weg waarop men nooit de zo verhoopte absolute waarheid bereikt. Zelfs in haar meest verfijnde vorm refereert empirische kennis alleen maar aan het eindige, aan het zintuiglijk waarneembare.

En zo komt het oneindige nooit dichterbij, al was het maar omdat de observerende wetenschapper zelf altijd in de weg blijkt te zitten. De wetenschapper vormt zelf de ultieme hindernis, de storende factor in het wetenschappelijk onderzoek. Want wat hij waarneemt is eerder zijn

eigen creatie dan afdrukken van de werkelijkheid; het is een product van zijn eigen voorstellingswereld – «gewekt door het verschijnen der droombeelden» zegt Hermes (vers 7, zie kader).

MIDDELEN — MEDIA — VERRUIMEN DE MENS NIET

Techniek dan maar? De ontwikkeling van hulpinstrumenten, van de microscoop tot de satelliet, diende tot de verdere verfijning van de observatie. Tal van nieuwe dingen kwamen dichterbij. De wetenschap leverde dan toch iets nuttigs op en kwam tegemoet aan onze basisbehoeften. Daarna ging ze er snel toe over steeds maar nieuwe te creëren, een ontwikkeling die het leven eerst enorm lijkt te vergemakkelijken, maar die zich al gauw tegen je keert. 'Middelen' onderwerpen de mens immers nog meer aan de eindigheid van zijn onderzoeksveld, confronteren hem meer dan ooit met de beperkingen van zijn uitgangspunt. Zelfs de meest geavanceerde visuele communicatiemiddelen bieden de mens geen *juist* venster op de wereld, maar vervormen en vertroebelen zijn blik op nieuwe wijze! Als 'media' schermen ze hem van de werkelijkheid af en maken hem vatbaar voor allerlei manipulaties. Denk aan digitale foto's:

Romeins vloermozaïek van een graf te Soussa (Tunesië), midden 3de eeuw, nu in het museum du Bardo, Tunis. De afbeelding laat de ontschepping en het wegen van de aangekomen handelswaar zien.

«Het denkvermogen verhoudt zich tot de verstandswerking zoals God zich verhoudt tot de Goddelijke natuur.

Immers, de Goddelijke natuur wordt door God voortgebracht, en de verstandswerking door het denkvermogen, dat verwant is aan het Woord.

Of beter nog: de verstandswerking en het Woord zijn elkaars werktuigen, daar het Woord niet wordt uitgesproken zonder een verstandelijke werkzaamheid en de verstandelijke werkzaamheid niet openbaar wordt zonder het Woord.

De zintuiglijke waarneming en de verstandswerking komen dus tezamen, als het ware ineengevlochten, de mens binnen. Er

Chinees
deurbeleg in de
vorm van een
opgerolde slang
uit de tijd van de
strijdende rijken
(1050-256 voor
Chr.). Parijs,
Musée Guimet.

is namelijk geen verstandswerking zonder zintuiglijke waarneming, en geen zintuiglijke waarneming zonder verstandswerking.» (vers 3, 4 en 5)

«Ik keer nu terug tot mijn bespreking van de waarneming. Het is dus de mens eigen de waarneming en de verstandswerking te doen samenvallen. Zoals ik reeds eerder zei beschikt echter niet iedere mens over het verstand; want er zijn twee soorten mensen: de stoffelijke mens en de geestelijke mens. De stoffelijke mens, verbonden met het kwaad, ontvangt, zoals ik zei, de kiem zijner gedachten van de demonen, de geestelijke mens is verbonden met het goede en wordt door God in zijn heil bewaard.

God, de demi-ourgos van het al, formeert al zijn scheppingen naar zijn gelijkenis. Doch dezen, naar hun oergrond goed, weken af in het gebruik van hun actieve kracht. Vandaar dat de tol van de aarde, al vermalende, de geslachten in onderscheiden hoedanigheden voortbrengt, sommige bezoedelend met kwaad, andere reinigend door het goede. Want, Asklepios, ook de wereld heeft haar waarnemingsvermogen en haar verstandswerking, niet op de wijze der mensen, ook niet wat betreft hun verscheidenheid, maar uitnemender, eenvoudiger, waarachtiger.» (vers 13 en 14)

Uit: J. van Rijckenborgh, *De Egyptische Oergnosis en haar Roep in het eeuwige Nu*. Deel 3, Elfde boek: *Over het verstand en de zintuigen*

een 'schoonheidsfoutje' is zo weggewerkt maar vitale informatie eveneens.

Zo blijkt de kloof tussen de mens en de werkelijkheid alleen maar groter te zijn geworden. Bovendien valt die hele werkelijkheid totaal gefragmenteerd en in losse brokstukken uiteen. Meer dan ooit tevoren is de mens op zichzelf teruggeworpen.

Is hij er wijzer op geworden? Hij is zichzelf een groot raadsel geworden, net zo gefragmenteerd als hij de wereld om hem heen ervaart. Zie de ironie: het verstand heeft ons niet boven de begrenzingen van de wereld uitgetild maar ons er nog sterker aan gebonden. Daarmee heeft de mens zich in deze wereld 'vastgeleefd' en

die steeds complexer geworden wereld houdt hem gevangen. Want: «niet iedere mens maakt zich het verstand tot een winst,» aldus Hermes (11^e Boek, vers 13).

Moet je dan terug naar de natuur? Dat is net zo onzinnig als onmogelijk. Het heeft geen zin het lichaam te verheerlijken boven de verwarring van het verstand. De scheiding tussen feit en waarneming, theorie en werkelijkheid, die we vaak toeschrijven aan de werking van het verstand treedt al op in de zintuiglijke ervaring zelf. De wereld die we door middel hiervan ontmoeten, is ook de wereld waarvan we onherroepelijk gescheiden zijn. Onze waarneming is nooit totaal, omdat we altijd stuksgewijs waarnemen. Ruimte en tijd zijn voorwaarde om zintuiglijke waarneming mogelijk te maken. Wij zijn niet in staat alles tegelijk waar te nemen. Je zintuigen verbinden je met tijd en ruimte! En we vallen samen met onze eigen beperkte positie in die ruimte en de tijd en concluderen dat we niet meer dan een glimp van de waarheid opvangen. Het zijn dezelfde grenzen als die waarop de wetenschap onvermijdelijk is gestoten. De evolutie binnen onze zintuiglijke werkelijkheid, de ontwikkeling van de wetenschap brengt ons steeds op het punt waar de grenzen worden bereikt.

Of zou *grensverlegging* de oplossing zijn? Helderziendheid, helderhorendheid? Ruimdenkend geeft de wetenschap plaats aan het paranormale en onderbouwt de verschijnselen van mediamieke en spiritistische waarnemingen wetenschappelijk. De parawetenschappen overvleugelen de klassieke empirische wetenschappen alvast in populariteit. Maar hoezeer de nieuwe wetenschapper met behulp van zijn onderzoek de grenzen zowel naar buiten als naar binnen ook ontkent en omzeilt, overwinnen kan hij ze niet. Het onderzoeksveld is weliswaar uitgebreid maar tegelijk wordt ook de kern van het probleem ontkend. De be-

goocheling kan door de verschuiving van waarnemingsniveau immers nog moeilijker ontmaskerd worden, want wat over de tekorten van de zintuiglijke waarneming kan worden gezegd, geldt des te meer voor de bovenzinnelijke. De fijnstoffelijke waarnemingsvermogens voeren ons misschien wel voorbij de grenzen van de grofstoffelijke wereld maar binden ons nog sterker aan de illusies die erachter liggen. Op de illusie van de zichtbare wereld wordt een nieuwe gecreëerd, een wereld waaruit men nog moeilijker ontsnapt. Of waaruit men niet meer wil ontsnappen, omdat men zich niet meer realiseert opgesloten te zitten. De muren zijn onzichtbaar en je denkt dan gemakkelijk dat je reeds ontsnapt bent. En wat je van de gewone zintuiglijke realiteit ook kunt zeggen, door haar begrenzing kon je wel de waarheid over jezelf en de eigen vergissingen sneller inzien. En het is nog altijd beter bij volle dagbewustzijn een uitweg te zoeken uit de impasse van je eigen realiteit dan in een tussenwereld weg te dromen.

Wat voor de zintuiglijke ervaring geldt gaat ook op voor de empirische wetenschap. Juist waar de grens bereikt wordt, krijg je zicht op een uitkomst. Want grenzen leveren uiteindelijk ook de verdienste op dat ze het verlangen wekken naar bevrijding uit de tijdruimtelijkheid, te groeien naar een weten dat niet zintuiglijk is. Want «Het is niet het verstand dat tot de waarheid reikt, maar de geestverbonden ziel heeft de macht, na eerst door het verstand tot deze weg te zijn geleid, vooruit te snellen naar de waarheid». (11^e Boek, vers 25)

We hebben de indrukken en bevindingen in een ellenlange ketting aaneengeregen tot ons verstand ervan is gaan tolleren. We hebben de oppervlakte van de bol afgestast door hem eindeloos in onze hand om te draaien maar zijn er niet in geslaagd tot de kern door te dringen. «Stop de wereld, ik wil eraf», klinkt onze noodkreet. Maar

dan moet je ook van jezelf af – van heel die opeenstapeling en aaneenrijging van indrukken, reacties, ervaringen, inzichten, denkbeelden en aspiraties. Hoe kun je aan dit alles ontkomen?

De oplossing dient zich aan wanneer als een bliksemschicht een geheel nieuw inzicht doorbreekt. Inzicht dat in ons die duistere verwarrende wereld, die verharde dingwereld, kan openbreken. Inzicht dat de zintuigen ons precies de schaduw laten zien van het licht dat we in onszelf niet willen ontdekken, en niet als waarheid willen accepteren. Inzicht dat je in die tastbare wereld alleen maar op zoek was naar het eigen afgescheiden zelf. En die wereld bovendien enkel de wisselwerking, de spiegel is van jezelf.

De werkelijke wereld is niet van buitenaf door middel van de uiterlijke zintuigen waarneembaar. Die andere lichtwereld, de ware werkelijkheid, de wereld niet van verschijnselen maar van het zijnde, die niets anders dan eenheid is, kunnen we alleen maar waarnemen met een geestelijk 'oog'. Aan een mens met een totaal veranderd bewustzijn wordt zij getoond: «En zij zal de deuren van haar geheime kamers wijd voor u openen, aan uw blik schatten onthullen die verborgen zijn in de diepten van haar zuivere en maagdelijke schoot. Onbezoedeld door de hand van de stof toont ze haar schatten alleen aan het oog van de geest – het oog dat zich nooit sluit, het oog waarvoor in al haar rijken geen sluier is» zegt *De Stem van de stilte*, p. 13.

De kennis die je zo opdoet is niet meer empirisch, maar van binnenuit geopenbaard en voortgebracht. Ze is niet het resultaat van indrukken van buitenaf, maar welt als directe *gnosis* op uit de oorspronkelijke bron. Geboren in het hart, waar de oneindigheid ons van binnenuit en rechtstreeks aanraakt.

De ware innerlijke wetenschap stamt uit goddelijke openbaring. Afgeleid uit de oorspronkelijke idee, weerspiegeld in de oorspronkelijke oermaterie, heeft ze geen bewijzen nodig omdat ze waarheid is. Ze is niet samengesteld uit gespecialiseerde kennis, maar ze is één, universeel. Eventueel is die kennis herkenbaar in tekens of beelden, vertaalbaar in begrippen en theorieën, maar toch overstijgt ze uiteindelijk alle vormdenken, zintuigen en verstand. Daarom tenslotte aan Hermes het laatste woord: «Als u zichzelf niet gelijk maakt aan God; kunt u Hem niet begrijpen: want alleen het gelijke begrijpt het gelijke. Was op tot een mateloze grootheid, ontstijg alle lichamen, verheft u boven alle tijd; wordt eeuwigheid. Dan zult u God begrijpen. Doordringt u van de gedachte dat niets voor u onmogelijk is, beschouwt u als onsterfelijk en in staat alles te begrijpen, alle kunst, alle wetenschap, de aard van al wat leeft.» (2^e Boek, vers 78-80)

INSTANT INTUÏTIE

Het moge duidelijk zijn dat wie afgaat op ingevingen van egoïstische aard, hoe gecamoufleerd soms ook, alleen maar dichterbij die aard komt te staan. Hij wordt dan steeds geraffineerder egoïstisch, «Denk niet», lees je in De stem van de stilte «dat begeerte ooit verdwijnt door deze te bevredigen. Dit te denken staat een hogere ontwikkeling maar in de weg!»¹

Als iemand die streeft naar intuïtie zich openstelt voor ‘innerlijke gidsen’, die alom worden aangeprezen, kan hij ook op een dwaalspoor gebracht worden. De naïeve mens, die goed wil zijn en dat op eigen kracht niet voor elkaar krijgt, zoekt leiding ‘van boven’. Nu is het ‘boven’ be-

hoorlijk druk, en vind je er heel wat ‘beziel’d’ leven, dat superieur lijkt aan de mens die leiding zoekt. Maar hoe kun je als zoeker zelf het gehalte van deze gidsen bepalen? Want alleen wie zelf beter kan rekenen kan toch zien of iemand anders het kan? Iemand die in staat is om de wijsheid van zo’n gids te beoordelen, heeft in feite die gids niet nodig. Hij gaat dan af op het eigen innerlijk weten.

Iedereen die werkelijk de waarheid wil weten, ook als die niet in zijn of haar straatje past, komt die te weten. Iedereen draagt deze immers als blauwdruk voor en van de hogere mens in zich. En iedereen die zich richt naar de maatstaven dáárvan, krijgt van binnenuit inderdaad leiding. Wie het ware gezicht van zijn gids wil weten, kan het weten. Hij krijgt daartoe ‘intuïtie’, omdat hij een oprechte wens

Het graf van de duiker. Het moment dat de duiker zich van een hoge stellage in zee werpt verbeeldt een opstandingsymbool dat door Pythagoras gekoesterd werd. Paestum (Italië), 480 voor Chr..

ΣΕΙΟΝ ΕΙΘΗ
ΠΑΑΔΕ
ΔΑΡΙΜΑ + Ο

Η ΑΙΡΟΝ

heeft, die strookt met het plan, met de blauwdruk waarop de bedoeling die God met hem heeft, is opgetekend.

Maar als hij aan die waarheid nog niet toe is, die niet verdragen kan, laat hij zich meevoeren en misleiden en luistert hij naar die vleierende stem die hem suggereert dat hijzelf die hogere mens is, of wat hij ook maar graag wil horen. Of hij gaat naar een van de vele instituten en leraren die cursussen aanbieden voor het ontwikkelen van de intuïtie. «Intuïtie is een hogere vorm van weten, een totaal-omvatten. Intuïtie wijst de mens altijd de juiste weg», wordt dan gezegd. Dat klinkt erg verleidelijk en er zijn allerlei mogelijkheden: intuïtief schilderen, intuïtief management, intuïtief ouderschap, en ook kan intuïtie volgens de cursusgevers je helpen bij het terugvinden van verloren voorwerpen. Intuïtie is duidelijk ‘in’.

Het is een verwarrend geheel. Intuïtie is leiding van binnenuit en hoort, met de hoge rede, tot de vermogens van de hogere mens. Dat is niet de aardse mens die zichzelf opwerkt tot een hogere octaaf, maar een andere mens, *de nieuwe mens*. De waarheid is echter altijd primair. Als iemand die wil weten, hij luistere naar het eerste wat in hem opkomt, zoals in de cursussen intuïtie ook wordt aangeraden. Alleen stelt hij dan een andere vraag: *hij vraagt om waarheid*.

«NIET MIJN WIL...»

De blauwdruk – het plan Gods – kent geen wensen van het ik, maar voert de *wil van God* uit. Deze wordt wel aangeduid als ‘raad’, of ‘sterkte Gods’. Het is niet zoals de mens vindt dat God moet willen; dat is ook zo’n valkuil. Maar zoals de kernkracht van het universum, die in ons

werkt, het *wil*. Wie naar die stem luistert zal inderdaad ‘intuïtie ont-wikkelen’, dus opzij stappen, opdat de hogere mens vrij kan ademen en dóór hem kan zien en horen, weten en handelen.

Hij kan vanuit dat hogere weten, die intuïtie, die innerlijke leiding handelen. In die dienstbaarheid zal alles wat er niet mee strookt uiteindelijk verdwijnen, en wat er wel mee overeenkomt, opgaan in de nieuwe mens.

Hij volgt dan vreugdevol de weg die hij geacht wordt te gaan, zijn ware levensweg. Op die weg staat alles wat hij meemaakt in het teken van die verwezenlijking, en iedereen om hem heen, bewust of onbewust, wordt gezien vanuit *het perspectief* van de nieuwe mens.

Die levensweg voert hem langs plaatsen die hij niet direct zelf koos en brengt hem in contact met mensen die hij zelf misschien niet zou hebben uitgekozen. En toch zullen hem deze plaatsen en die mensen buitengewoon dierbaar worden. Wie naar de stem van zijn diepste weten luistert, buigt vol verwondering, nieuwsgierig en leergierig het hoofd, als een gelukkige, die erkent dat *de kernkracht* heel wat beter aanstuurt dan hijzelf, terwijl hij toch alles zelf ontwikkelt, in gang zet en bestuurt – want wat hij wil, strookt met de geconcentreerde kracht, die ook wel de wil van God wordt genoemd. Wat hij misschien met moeite en pijn heeft opgegeven, wordt hem zodoende op een andere manier teruggegeven, zoals de hele bevrijding van de mens opgaat in die grote paradox: «Wie zijn leven zal geven voor Mij, die zal het behouden» (Matth. 16:25).

De muze Euterpe speelt lieflijk op haar lier, een klein vogeltje hoort toe. De Griekse vazen met een witte achtergrond, zoals deze, uit ca. 440 voor Chr. van de hand van de Achilles-schilder, ademen vaak een serene, meditatieve sfeer en werden alleen vervaardigd om als een grafgift mee te geven.

1 H.P. Blavatsky. *De stem van de stilte*. Den Haag, Theosophical University Press Agency, 2000 [of andere uitgave].

DE GEEST DIE LOUTER LIEFDE IS

Mensen die op spiritueel gebied geïnteresseerd zijn, denken aan twee niveaus als er over zintuigen gesproken wordt. Naast de ‘gewone vijf’ zijn er: de ogen van de ziel, waarmee je het hogere zieleleven waar kan nemen, het innerlijk oor dat de stem van het hart kan verstaan, en de hogere reuk-, smaak- en tastzin. In de wereldliteratuur treffen we veel verwijzingen aan van die aard; en wij classificeren die twee niveaus als concreet en abstract.

Van de ‘gewone vijf’ zijn horen en zien tot op zekere hoogte objectief: met enige inspanning kunnen wij ons voor korte tijd afsluiten voor hun waarnemingen, «de ogen sluiten voor..., doof zijn voor...» of «geen oog hebben voor..., geen oren hebben naar...». Met betrekking tot het gevoel is dat anders. Naast het voelen van hoofdpijn of een verstuite enkel – het fysieke gevoel – zijn wij in staat tot het aanvoelen van een sfeer, een stemming, of wat er op een gegeven moment gedaan moet worden. Ook daar kunnen we ons nog enigszins voor afsluiten. Maar pijn, angst, onrust, zijn zuiver subjectief en wij kunnen er niet of nauwelijks omheen.

De ‘smaak’ staat dan weer zo dicht bij ons, dat wij gemakkelijk vergeten dat het ook een zintuig is. Het kan zelfs als een criterium, een graadmeter voor onze ontwikkeling worden beschouwd. Een goede smaak is een alom gewaardeerde eigenschap, die echter dikwijls door onze omgeving gedictieerd wordt.

DE SMAAK IN ZIJN HOGERE AANZICHT

Ons lichaam is een wonderlijk instrument, al is het alleen maar om het feit dat het 'twee heren kan dienen'. De organen vormen, naast de natuurlijke functie die ze hebben, ook een raakpunt van en een toegang voor impulsen uit de bovenna-tuur, waaruit ons aardse bestaan verklaard kan worden. Dat geldt in hoge mate voor gevoel-reuk-smaak, met de nadruk op de laatste. De smaak vormt een indicatie voor onze staat-van-zijn – waarbij je dan niet moet denken aan fijnproevers, en ook niet aan wat als 'fijngevoeligheid' omschreven kan worden; dat valt immers nog binnen het gebied van lichaam en ziel.

In het algemeen kan zowel van het lichamelijke als van het zieleniveau gezegd worden: dat wat ons stelsel binnenkomt, waar je je voor 'open'-stelt, zal *maken* wat je bent; wat je ermee doet, hoe je het hebt verwerkt zal *tonen* wat je bent. Ook dat tonen valt gedeeltelijk onder onze controle: wij kunnen ons immers tot op zekere hoogte anders voordoen dan wij zijn. Dat kan dan misschien voor de buitenwereld opgaan, maar beslist niet voor onszelf! Want de ultieme toets van die staat-van-zijn ligt in de diepere lagen van het menszijn: in het gebied van de geest, en dat is: de liefde.

«God is liefde» was het credo van de broederschap van de Katharen. Ook nu nog behoort het zich eigen maken van die kerngedachte van het spirituele leven tot het hoogst bereikbare bewustzijn, vóór wij uiteindelijk in een hoger bewustzijn kunnen opgaan. God is liefde. Waar

op de weg naar dat pure levensveld van al-omhullende eenheid, bevinden wij ons? Het hogere aanzicht van de smaak zal je dat vertellen: «Niet hetgeen de mond ingaat verontreinigt de mens; maar hetgeen de mond uitgaat, dat verontreinigt de mens.»¹

Is het niet merkwaardig dat nu juist de tong, die de spraak mogelijk maakt, tegelijk ook de smaakpapillen bevat? Van ieder woord dat ik spreek wordt de balans opgemaakt en krijg ik de rekening gepresenteerd: de zoetheid van een liefdevol aanvaarden, de bitterheid van een gekwetst ego, de zure nasmaak van een onvertogen woord.

Naarmate men tot de eenheid van de liefde Gods nadert en zich eraan toevrouwt, wordt de gevoeligheid van de smaak steeds verfijnder, steeds concreter. En het smaakorgaan blijft niet beperkt tot mond en tong; het getransmuteerde innerlijk toetst en stuurt ieder woord, iedere gedachte, iedere daad.

Zo wordt wat het stelsel binnenkomt, het goede en het kwade, door de geest-in-mij in louter liefde omgezet – en uitgestraald. Omdat de geest louter liefde is. De liefde, waarin geen tegenstellingen meer zijn, waarin ieder veroordelen is opgeheven en slechts het alleen-goede als werkelijkheid overblijft. In die zin getuigt de geest dóór alles wat 'de mond' uitgaat heen. Zoals de Psalmddichter zegt: «Smaakt en ziet dat de Here goed is.»³

1 *Matt. 15:11*

2 *Matt. 11:28*

3 *Ps. 34:9*

Boeddha
als leraar,
nadenkend
Japan, Chugu-ji,
ca. 550-650.

EERST GELOVEN DAN ZIEN

«Het is Gods opdracht aan de mens dat hij zich in zijn tijdelijk leven op zijn eeuwig leven zal richten en in zijn tijdelijke gestalte zijn eeuwig leven zal ontdekken.»

Jacob Böhme¹

Wie in vreemd gebied terechtkomt, toevallig of niet, wil een duidelijk overzicht van de omgeving en de omstandigheden; hoe het er uitziet, hoe het klinkt, hoe het aanvoelt. Gretig maar behoedzaam worden alle indrukken uit de omgeving opgenomen. Je gaat aftastend te werk en zoekt naar een vast punt waar je je veilig en geborgen voelt.

De waarneming door middel van je zintuigen geeft je een tamelijk omljnd idee van de omgeving, omstandigheden en je plaats daarin. Daarmee geef je richting aan je leven op korte en lange termijn. Hierin ligt ook vaak de motivatie voor het menselijke doen en laten, wat men dan noemt: je 'levenslust'. Samengevat verschaffen de zintuigen je, althans aanvankelijk, de bestanddelen voor een zinvol leven, namelijk betekenis, richting en verlangens.

Als mens besta je in interactie met het universum, je bent er deel van en volkomen één mee. Je kunt je er niet los van denken. Niets van wat bestaat of gebeurt in het heelal laat je onberoerd, en hoewel je dat soms bewust ervaart, blijft het meestal onbewust. Het werkt langzaam in, en veroorzaakt veranderingen op

lange termijn. Zo bezien kun je met recht de natuurgestalte in haar geheel óók beschouwen als een uiterst gevoelig zintuig. Overigens geldt dat ook in omgekeerde richting: iedere gedachte of daad van de mens, als individu of als collectief, vindt een weerklank in het universum.

Het overbrengen van de indrukken uit onze omgeving gebeurt door trillingen; alle gewaarwordingen zijn trillingen, als golven van licht en geluid. Ruimtelijk gezien beweegt een trilling zich afwisselend boven en onder een nullijn; van plus naar min en weer terug; op en neer, in en uit, ja en nee... in een sneller of trager wisselende tegenstelling. Met wisselingen die variëren tussen triljoenen trillingen per seconde of één cyclus die uit vele duizenden jaren bestaat. Een volledige cyclus van nul naar plus – en over de minpool terug naar nul – noemt men een periode. Het aantal periodes in één seconde noemt men de frequentie. De frequentie bepaalt onder meer de toonhoogte, de kleur, maar ook je reactie op de omgeving. Je kunt je op een bepaalde plaats of in een bepaalde omgeving meer of minder prettig voelen dan op een andere, soortgelijke plaats.

Al deze frequenties van tonen en kleuren vormen het lied van de aarde; soms harmonisch en melodius als een zonsopgang of het avondlied van de merel, dan weer dreigend als een noodweer of de haat en angst die een oorlog oproept. Maar de onbewuste mens buigt het hoofd en zucht: dit is nu eenmaal het leven. En hij tracht er dan het beste van te maken.

Afbeelding van
de fibers van de
ooglens
© Science Photo
Library.

Tot op het moment dat – plotseling – het lied van de aarde dat al zo lang in het innerlijk vibreert, nu eens als een vreugdezang, dan weer als een klaaglied, wordt doorkruist door accoorden van een andere orde; een aanraking die je wereldbeeld dermate vertekent en verstoort dat de merel en de oorlog daar niet langer de toon aangeven. Een nieuwe ervaring; verontrusting ondermijnt je zekerheid. Het is geen beangstigende ervaring, eerder een onvermoede melodie, die zich als een nieuw lied aan de grens van het hoorbare aandient.

In den beginne was het Woord – en het is en klinkt nóg. De mens sloeg evenwel op een moment links- of rechtsaf en ont-

wikkelde zich onafhankelijk, los van de oertrilling, de beginvibratie. In de termen van Genesis: doordat de mens koos voor de boom van goed en kwaad en daarmee de boom des levens verliet, heeft het Woord zich gesplitst in woord en wederwoord. Het is een toestand van onderscheiding; iedere ja bevat een nee, ieder vóór een tegen. Het begrip ‘goed en kwaad’ houdt keuze in; de eenheid van mens en oorspronkelijk levensveld wordt noodzakelijkerwijs verbroken.

Simpele waarheden, maar hun draagwijdte is nauwelijks te overschatten; hier wordt men geconfronteerd met de bouwsteen van het universum zoals het zich aan ons voordoet: de tegenstelling. Een

trilling is per definitie een tweevoudige beweging, een toestand die onophoudelijk zichzelf voortbrengt – èn opheft. Dat betekent dat je in werkelijkheid energieën waarneemt die zich door trillingen verdichten tot (wat wij zien als) materie. Het machtige berglandschap, de stralende zonsopgang, jezelf en de ander... het is één fascinerende dans van energieën, stralingen, golven, die de illusie geeft van een absolute werkelijkheid.

Het zijn ideeën die in onze tijd gemeengoed zijn, we weten het. Maar het gevolg hiervan is wel dat op dit ondermaanse een ja nooit echt een ja is, en ‘hier’ wel hier is, maar tegelijkertijd een fase onderweg naar ‘ginds’. En is er één gedachte, uitspraak of actie denkbaar die niet wordt betwist? Zelfs begrippen als gezondheid, rijkdom, geluk zijn het voorwerp van verhitte discussies. Dagelijks ervaren wij het: deze wereld is vol tegenstellingen en wij blijven ons daarover verwonderen en eraan ergeren. Wat merkwaardig is, want in de volkswijsheid wordt de mens al bestempeld als ‘een vat vol tegenstrijdigheden’.

Wij verschillen in niets van de wereld. Tenzij in dat ene: het Woord, dat in de oergrond van ons innerlijk vibreert, als een belofte. Want dit Woord is het leven zelf, de stroom die eeuwig ontstaat, die eeuwig van de bron uitgaat en er toch één mee blijft.

DE BETEKENIS IS TE VINDEN IN DE OORSPRONG

Maar de klank van het Woord is niet zomaar te begrijpen. Het Ene ként geen tegendeel, terwijl alle schepping, alle openbaring alleen mogelijk is in de vorm van tegenstellingen. Zelfs het Licht is aangekondigd als ‘een teken dat weersproken zal worden’, zoals de evangelist Lucas zegt.² Daarom vangt de openbaring aan met licht en duister, land en zee, man en

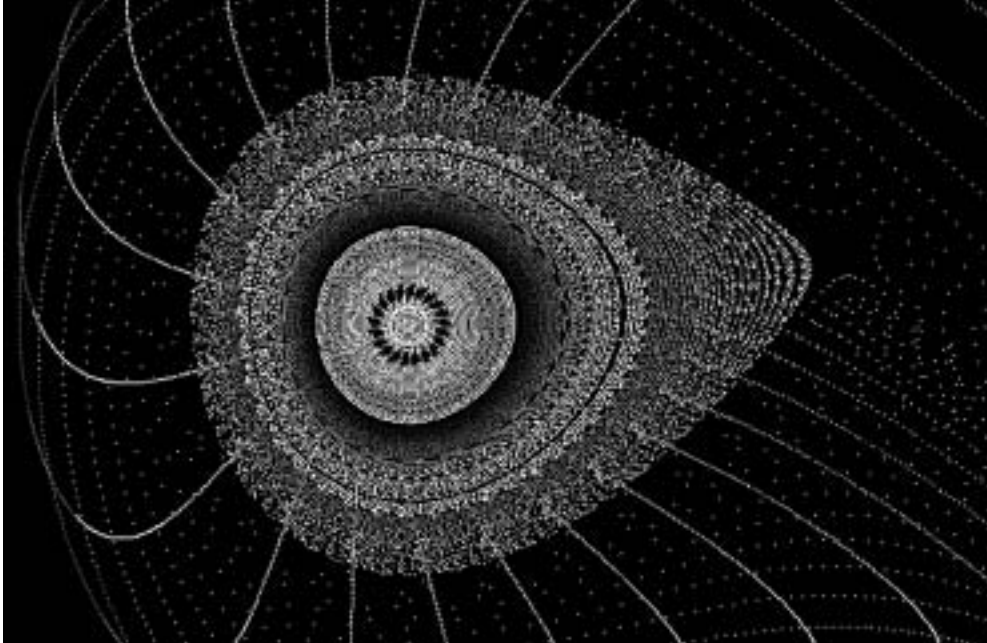
vrouw. De tegenstelling is de enige toegang tot het bevattingvermogen van de mens, omdat het de basisstructuur is van zijn aards bestaan. Wat niet langs die weg komt, brengt hem in verwarring. Hij ziet het, hoort het, voelt het wel, want het Woord is in hem, maar hij kan het geen plaats geven en niet onder woorden brengen, zodat hij eraan gaat twijfelen. Heeft hij het zich verbeeld? En waar haalt hij dan dat beeld vandaan?

De mens is derhalve alleen bereikbaar voor meervoudige dingen. Voor ‘eenvoudige’ begrippen als eenheid, liefde, rechtvaardigheid – in hun ware betekenis – bezit hij geen orgaan of zintuig dat daarop kan reageren. Hoogstens kan door middel van een kunstvorm als bijvoorbeeld poëzie, schilderkunst of in symboliek iets van het absolute worden aangevoeld.

Al kan het dan niet worden begrepen, toch is dit absolute zijn door alle tijden en beschavingen heen als een realiteit ervaren. Men spreekt bijvoorbeeld over de Vader, Tao, Licht, Brahma, Allah, of men heeft het over ‘de grote oceaan van goddelijke werkelijkheid’. Op die oceaan drijft als een eilandje onze kleine wereld, maar wij nemen het waar als een oneindig en onbegrensd universum. Want iedere gedachte en iedere voorstelling wordt – als een soort wet, een afgeleide van de fundamentele keuze voor de tweelingkrachten goed en kwaad, telkens weer naar onszelf afgebogen. Ook de moderne wetenschap bevestigt: «Ons heelal is in zichzelf gesloten».³

Het is een wereld waarin iedere betekenis, richting en motivering slechts te vinden zijn in haar *oorsprong*, waarnaar zij in oneindige herhaling terugkeren. De eenvoud van het Woord is verworpen tot een diversiteit van beelden, klanken en gewaarwordingen die steeds verder uitdijen, die alle aandacht opeisen en ons dwingen steeds meer beelden-klanken-structuren te creëren om de zin van een wereld te vat-

ten, die ons steeds weer ontsnapt. Waarin bovendien de lat van onze behoeften steeds hoger wordt gelegd, of je dat wilt of niet, zodat soms ‘horen en zien’ je vergaat. «Helaas, de wereld is een wildernis geworden en er is geen einde aan», schreef Lao-Tze vijf eeuwen voor Christus.⁴

Iedere betekenis, richting en ambitie van het innerlijk is gevangen in de zorg om ons in onze wereld te handhaven, in het haast wanhopig zoeken naar «...een duidelijk overzicht van plaats en omstandigheden; hoe het er uitziet, hoe het klinkt, hoe het aanvoelt (...), naar een vast punt waar je je veilig en geborgen voelt, waar je kunt ‘wonen.’» Uit deze behoefte is het ‘onderwijs’ ontstaan; een standaardpakket van leerstof en structuren, bepaald door en aangepast aan een selectieve groep. Wat je be-‘hoort’ te weten; wat je ‘in het oog moet houden’, aan wie of aan wat je al dan niet ‘het oor moet lenen’. Dit leerprogramma is uiteraard een grote hulp – wij zien alles als hulp – althans aanvankelijk. Het biedt houvast en verankering in de samenleving; de stem van het individu vindt haar plaats in het grote koor. Maar ook deze medaille heeft haar keerzijde: het grote koor kent alleen het lied van de aarde. Hoe verdienstelijk ook, het lespakket bepaalt grotendeels de doelstellingen van onze zintuigen, met nau-

welijks aandacht voor de onmiskenbare signalen van de ‘stoorzender’, de stem van de stilte. Het biedt een immense waaier van ‘wetenswaardigheden’, maar het ‘ene nodige’ is daarin geen prioriteit.

DE TOEGANG TOT HET IMMATERIËLE

Hoewel de mens in de loop van zijn ontwikkeling blind, doof en gevoelloos geworden is voor de wereld die hij ooit heeft verlaten, blijft hij niettemin – onbewust – gedragen en gevoed door het Woord van die wereld, die hem omringt en doordringt en hem als een mogelijkheid tot terugkeer vergezelt op zijn levensweg. Waar zou hij anders de toegang tot het abstracte, het immateriële, – dat wat wij noemen ‘het denken’, zijn scheppend vermogen, vandaan hebben?

Dat neemt niet weg dat zijn denken niet kan zonder een zekere beeldvorming, zodat hij zich van ieder abstract gegeven een materiële gedaante – hoe subtiel ook – moet vormen om deze te kunnen omvatten en eventueel aan anderen over te dragen. Het is een beperking waardoor ook zijn meest verheven denkbeelden vaak dreigen te verworden tot ‘gesneden beelden’. Niettemin, als de spanning tussen zijn wereld en de impuls van de andere werkelijkheid – die hem steeds blijft roe-

Artist's impression van het magnetisch veld rond het oog: het oog straalt uit!

pen – door ervaring groot genoeg is geworden, kan op een gegeven moment een vonk overslaan. Deze volgt dan niet de weg van rede-verstand-denken, maar vormt eerder een niet nader te duiden kortsluiting, een brug naar het on-overbrugbare!

Die kortsluiting, of beter: het effect daarvan, heeft een naam: geloof; een wat beladen, niet juist begrepen en misbruikt woord, ontstaan uit de behoefte van de mens die zich uit de oorspronkelijke levenszee verbannen weet, ernaar terug te keren met het een of andere hemelschip. De oerangst om die kans toch vooral niet te missen werd en wordt door allerlei religieuze instituten en groeperingen nog steeds met succes uitgebuit en heeft al veel bloed en tranen gekost

Echt geloof richt de blik naar binnen en opent onvermoede en nieuwe dimensies van onze zintuiglijke vermogens. Aan de kimmern van ons bewustzijn daagt de nuchtere werkelijkheid van ons bestaan, de boom van goed en kwaad, het bedrieglijke teken van een leven waarin het lied van de merel en de schittering van een zonsopgang wel een verlangen oproepen, maar van deze natuur blijven en nog geen antwoord geven op het heimwee van de ziel. Maar dóór de sluiers van de waan heen vangt de ziel – vanuit het gebied dat aan leven en dood voorbij is – de trilling op van een boodschap: als een lied dat zingt van de stralende morgenstond van een nieuwe dag, die eeuwig in het licht is. Niet ergens in een vaag hierna-maals maar in het hier en nu.

Als wij ons bestaan meer en meer bekijken als een leerschool en een ervaringsweg van uitersten en tegenstellingen, in ons, rondom ons, zal het Woord steeds duidelijker worden gehoord; vloeien alle zintuiglijke antennes en sondes van de persoonlijkheid samen in de vermogens van een nieuw bewustzijn tot één machtig oor, de waarnemende ziel.

Dit samensmelten, samenballen van alle zintuigen heeft ook een naam: verlichting. Betekenis, richting, levenslust, uitent zich in een nieuwe, enkelvoudige dimensie, die niet uit tijd en ruimte is te verklaren. Dat valt echter niet zozeer ons natuur-menselijk leven ten deel; dat deel hoort immers bij de aarde. Maar het Woord verbindt onze kern, de ware mens, opnieuw met de oorspronkelijke stroom, met de wereld van het Licht.

HET GELOOF SCHEPT EEN ANDER ZIEN

Ook dan kijken wij in eerste instantie nieuwsgierig om ons heen, vol verwondering en verwachting. Wie die ‘jij’ dan wel is, is voor ons verstand niet duidelijk. Geloof is een dynamische kracht die de vormzijde van ons wezen overstijgt. Het verdringt niet dat wat wij gewoonlijk ‘ik’ of ‘persoonlijkheid’ noemen, maar geeft het de plaats die het toekomst; niet méér maar ook niet minder.

Hoe wij dan onszelf – wie of wat dat ook is – daarin ervaren, doet er niet zoveel meer toe; soms als een gevangenis, dan weer als een bevrijding, al naar gelang wij op dat moment uit de oude of uit de nieuwe persoonlijkheid leven, uit het oude of het nieuwe denken. Aanvankelijk zal dit bevrijdende licht zich maar heel even, als in een flits, aan het bewustzijn voordoen, want het geloof is een trilling van een hogere orde, een onwaardse impuls die in het gebied van het rede-verstand-denken een bruggenhoofd vormt. Het steunt niet op feiten, gebeurtenissen, redeneringen; het is niet te bewijzen, alleen te ervaren als een woordeloos, beeldloos ‘zijn’, dat volledig aan onze zintuigen voorbij gaat. Maar dit ene moment, hoe kortstondig en hoe vaag ook, vormt een nieuwe impuls voor onze innerlijke ontwikkeling.

Wordt er niet gezegd: «Het geloof is een vaste grond voor de dingen die men

nog niet ziet»?) Het geloof schept een geheel ander zien, een zintuig van en voor een echt andere orde. Een 'gelovige' is daarmee iemand die wéét heeft van een andere werkelijkheid, omdat hij die heeft gezien en de weg daarnaar zoekt, zodat al zijn vermogens zich daarop gaan richten.

Dit 'zien' kan hier worden opgevat als een totaliteit van nieuw-zintuiglijke waarneming. 'Waarneming' is namelijk iets anders dan gewoon zien, horen of bemerken. Het 'Ware (op)nemen'⁶ is alert en het bewaakt de indrukken die ons stelsel binnenkomen. Het is een bewust aanschouwen, met een kritische controle, een voortdurend toetsen van die 'input' aan en afstemmen op de vibratie van het Woord, het lichtende spoor, dat ons als het ware lijfelijk verbindt met de andere oever. Ook dit afstemmen heeft een naam: verlangen.

MAAK JE GEEN ILLUSIES, MAAR SCHEP WERKELIJKHEID

Dit verlangen schept een ontvankelijkheid die kan worden omschreven met de welbekende volkswijsheid 'horen, zien en zwijgen', maar dan in omgekeerde volgorde. Als het geraas in onszelf minder wordt ontwaren wij door heel die oneindige wieling van vormen en ideeën heen weer 'de weg, de waarheid en het leven'.

Voor ons analytische verstand is het de som van alles wat als informatiekanaal kan fungeren; voor de ziel is het: het contact met het oorspronkelijke rijk is hersteld. Hierdoor kunnen beide werelden in elkaar opgaan, zodat steeds minder sprake is van waarnemen – in welke vorm dan ook – en steeds meer van het oorspronkelijke 'zijn'. Deze weg is geen úitweg, geen ontsnappen of ontlopen, want zo is de weg van de aarde; een weg die steeds opnieuw als in een onoverzichtelijke boog naar onszelf terugkeert en onze gevangenis steviger vergrendelt. De

weg van de hemel is de weg van de grote verzoening, de éénwording van hemelse en aardse vibratie.

Voor de persoonlijkheid, als interactief zintuig met de geschapen wereld, is het zeker een opgave om deze wereld niet langer als eerste levensdoel te beschouwen. Maar naarmate het 'geloof', de stem van de nieuwe bezieling, weerklank vindt en het verlangen groeit, zal de keuze steeds duidelijker worden, tot er uiteindelijk geen keuze meer is.

Laten we ons geen illusies maken: de keuze wordt je niet in de schoot geworpen. Zolang wij op aarde ronddolen eist deze haar rechten op, want zij heeft heel wat te bieden. Het is werkelijk alsof er twee stemmen in ons spreken, nu eens gaat onze aandacht naar de stoere taal van de aarde, dan weer naar het stille fluisteren van de hemel. En zo is het goed; zo kunnen begoocheling en ontgoocheling de weg vrijmaken voor een nieuwe zintuiglijkheid in ons, te beginnen met het onderscheidingsvermogen tussen beide, tussen droom en werkelijkheid. Want dit leven is een droom die moet worden doorleefd en – doorzien. Voorlopig, als de gevangene van de tegenstellingen, blijven we heen en weer geslingerd tussen hoop en vrees, tussen goed en kwaad.

Wanneer een zekere mate van 'gelijkmoedigheid' in ons komt, benadert de vibratie van onze ziel, door geloof en overgave aan het licht, de 'nullijn'. Voor het geestesoog ontvouwt zich de stroom, de plaats waarin hij kan leven: ons oorspronkelijke levensveld. Het gevolg van opgaan in het oorspronkelijke leven is niet te overzien, maar wel duidelijk omschreven: het is als 'een weg van kracht tot kracht en van heerlijkheid tot heerlijkheid'.

Literatuur is op te vragen bij de redactie Pentagram. Lr@planet.nl

HET ZIEN VAN DE ZIEL

Talloos zijn de verklaringen «dat men God heeft horen spreken». Spreekt God dan? Waarom spreekt God tot deze persoon en horen anderen deze stem niet? Was het God wel, die sprak? In «De Stem van de Stilte» lezen we: «Voordat de ziel kan horen moet de mens even doof worden voor bulderen als voor fluisteren, voor het trompetten van olifanten als voor het zilveren zoemen van de gouden vuurvlieg.»¹ Deze tekst spreekt niet over het horen van de stem van God, maar begint voorzichtig met «voordat de ziel kan horen». Het is dus niet vanzelfsprekend dat de ziel hoort.

Over het zien van de ziel spreekt *De Stem van de Stilte* in vergelijkbare bewoordingen: «Voordat de ziel kan zien, moet de innerlijke harmonie bereikt worden en het stoffelijke oog moet blind worden voor alle begoocheling.»²

Wanneer in het Oude Testament Mozes God wil zien krijgt hij als antwoord: «Gij zult mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens zal Mij zien en leven.»³ En ook Johannes laat in het eerste hoofdstuk van zijn evangelie al weten dat «niemand ooit God heeft gezien.»⁴ Van de Boeddha is bekend dat hij deze problematiek omzeilde. Want wanneer men hem vroeg of God bestaat deed hij er het zwijgen toe. Tot slot in deze opsomming de benadering van Lao Tse: «Kon Tao uitgezegd worden, het zou de eeuwige Tao niet zijn. Kon de naam genoemd worden, het zou de eeuwige

naam niet zijn.»⁵ Uit het voorgaande blijkt wel dat aan het horen van de stem van God de nodige innerlijke groei vooraf gaat.

VOORDAT DE ZIEL KAN HOREN

Aanvankelijk 'hoort' de ziel slechts de verwarring in haarzelf. Alleen wat zij door verlangen naar zich toe heeft getrokken, 'verneemt' zij immers. Dat wordt kenbaar door de gedachten die zich in het hoofd aandienen. Wie de mens op het etherniveau kan observeren, neemt waar hoe die gedachtewolken rechts van het lichaam, ter hoogte van het middel, ontstaan, opstijgen tot boven het hoofd, om dan links van het lichaam neer te dalen en, weer ter hoogte van het middel, te verdwijnen. Kijken we naar een ander, dan is deze circulatie te vergelijken met de gang van de wijzers van de klok, bij onszelf is de beweging tegengesteld. Deze gedachten, die we zelf scheppen, zijn in zekere zin levend: ze vragen voeding, namelijk de lichtstof van het brein waaruit ze ontstonden.

Omdat wij zelf natuurwezens zijn, kan het niet anders dan dat de gedachten die we voortbrengen tot en met verbonden zijn met ons levensveld: niet goddelijk en maar al te vaak van bedenkelijk allooi. Dit in tegenstelling tot de bovennatuur, waar zuiverheid, goddelijkheid en liefde de bepalende factoren zijn.

Nu ligt het voor de hand te denken dat het goddelijke wordt ontsloten door de gedachten te verbinden met de bovennatuur. Maar hoe scherpzinnig de gedachten ook zijn, zij zijn van deze natuur en kunnen om die reden de bovennatuur niet berei-

Grote vaas (uit de *famille-noire*-groep), daterend uit de K'ang-ghi periode (1622-1722). Parijs, Musée Guimet.

«De meest kenmerkende primaire eigenschap van het nieuwe bewustzijn is alomtegenwoordigheid, het ondergaan en het bezitten van alle afmetingen in de kosmos, het één zijn met het alverschijnende, het tegelijk overal zijn, en dus 'niet-zijn'. Dit is het getuigenis van hen die de eerste sensatie van het nieuwe bewustzijn ondergaan. Het ondergaan van alomtegenwoordigheid, het bezitten en het deel uitmaken van alle afmetingen in de kosmos, het één zijn met het alverschijnende, geeft en schept zulk een totaal andere werkelijkheid dan men in het aardse levensveld gewend is, dat men geneigd is in deze overweldiging van het al, in deze absolute opname in dat al, ieder bewustzijnsbrandpunt te loochenen. De leerling ziet geen ruimte meer, geen Logos, geen orde, geen rede en geen plan, geen schepsel of verschijning. Alleen maar licht, waarin hij in gelukzaligheid verdwijnt; alleen maar kracht, waarmee hij één is. Een groots alomtegenwoordig niets, waarmee hij verbonden is zonder banden.

Doch dit is de eerste sensatie, de eerste overrompeling van het nieuwe bewustzijn. Het is de prelude, de zegerijke intocht van de hemelse mens in het nieuwe Jeruzalem. Het is de ontroering der liefde, waarin de kandidaat wegzinkt als in een zalig niet-zijn. En dan, dan wordt het oog van Shiva geopend, het oog van Dangma, het derde oog uit de mythologie. Dan wordt de hemelse deur ontsloten, waarvan de Apocalyps gewaagt. 'Het oog van Shiva' is beslist niet de pinealis die in vuur-lichtbinding treedt met de in werking zijnde hypofyse uit de dialectische lichamelijke, doch de binding van het hemelse denkvermogen met het tot maagd geworden dialectische denkvermogen. Dit oog van Shiva, deze deur naar de hemel, naar de statica van de Godsorde, het Onbeweeglijk Koninkrijk waarvan Paulus spreekt, wordt steeds helderder, gaat steeds meer open, naarmate de leerling erin slaagt zijn oude tempel af te breken en in drie dagen wederom op te bouwen. Wie het vatten kan, die vatte het!

Zodra nu het oog van Shiva klaar en helder in de nieuwe wereld blikte, na de opstanding ten derden dage, die als een bergbestijging is, is de alomtegenwoordige geen zalig-dronken lichtzwijmlaar meer in het mystieke niet-zijn, doch dan is hij, dan wordt hij, met Hem die de hemelen en de werelden dorst, een uitvoerder, een mede-erfgenaar, een medebouwer van het plan Gods voor wereld en mensheid. Dan is hij een levend, bewust lid van het lichaam Christi, van de goddelijke Hiërarchie, van de tempel die niet met hamerslagen gebouwd is.

Het nieuwe bewustzijn maakt de leerling geschikt om deelhebber te zijn aan het geweldige scheppings- en louteringsproces, dat van Godswege voor alle schepselen is aangevangen en wordt doorgezet.»

ken. Daarom is het noodzakelijk om een andere weg te bewandelen.

Niemand zou zich voor deze dingen interesseren, als er niet ergens in de mens een herinnering aan de bovennatuur werkte. Meestal is dit aan de rand van het bewustzijn. Opmerkelijk is dat deze herinnering voortkomt uit een onstoffelijk beginsel in het hart van de mens. Daarom wordt deze herinnering door het hersendenken niet als zodanig geregistreerd, maar wordt er gesproken over de herinnering van het hart: we merken er alleen iets van door een zekere onrust, die een onbestemd zoeken naar iets anders, naar de ander, of naar Het Andere teweeg brengt.

Maar het hoeft niet bij een vage herinnering te blijven; er is meer mogelijk. Dit onstoffelijke beginsel kan zich immers wél met het goddelijke in de bovennatuur verbinden; steeds inniger, steeds omvattender ook. Het is evenwel niet een kwestie van een knop op een andere stand zetten. Het is niet voor niets dat dit in veel universele leringen «de weg» of «het gaan van het pad» wordt genoemd: het is een ontwikkeling.

Om te kunnen waarnemen in de bovennatuur is een verandering in de *structuur* van ons denken noodzakelijk. Wanneer het ene beginsel uit de bovennatuur in het hart van de mens actief wordt, gaat geleidelijk een nieuwe bezieling gelden. Hierdoor zal het denken van de mens voor het eerst sinds ongekende tijden volgens geheel nieuwe uitgangspunten verlopen. Aan de gedachten die voortgebracht is te herkennen met welk levensveld men is verbonden. Want vrijheid van denken blijkt nauwelijks te bestaan. Zoals het wolkendek, schuift de een na de andere gedachte voorbij, terwijl het denken niet stil gezet kan worden.

Lao Tse zegt: heb weinig egoïsme en weinig begeerten. Hij spreekt over *niet-doen*, en dat wil ook zeggen: voed de gedachten niet. Want de begeerte roept de

gedachte op, die op haar beurt de wil aanzet, waarop de handeling volgt. Door de gedachten, voortkomende uit de door de zintuigen aangezette begeerte niet te voeden, wordt er ruimte gemaakt voor een veranderd denken, dat vitaal en geestvol is. Dit nieuwe denken schept gedachten die niet door het oude denken kunnen worden voortgebracht. Op gesluisde wijze wordt hiervan in het Nieuwe Testament melding gemaakt: «En niemand doet jonge wijn in oude zakken; anders zal de jonge wijn de zakken scheuren en weglopen en de zakken gaan verloren; maar jonge wijn moet men in nieuwe zakken doen.»⁶

De pre-herinnering, de 'oer'herinnering aan de oorspronkelijke onstoffelijke toestand, die zo'n opmerkelijke rol speelt in de hartwerkzaamheid van de mens, is het die de aanzet geeft tot het nieuwe denken. Uit de bovennatuur vloeien dan nieuwe en zuivere krachten toe, die de mens in staat stellen de gevestigde patronen te negeren en op onverwacht nieuwe wijze te denken! In het begin wordt dit nauwelijks waargenomen. Het kan een gedachtenflits zijn, die de wil stimuleert om het pad van bevrijding te gaan. We merken in het begin zo weinig van dat nieuwe denken, omdat het bewustzijn nog niet alert genoeg is om het waar te nemen.

«En dan wordt het oog van Shiva geopend... de binding met het hemelse denkvermogen... (zie kader) Het nieuwe denken kan dus getypeerd worden als een waarnemingsorgaan. De vraag wanneer God tot de mens spreekt kan nu beantwoord worden. Er kan een roep klinken vanuit de onzichtbare werkelijkheid, die deze tijdelijke natuur doordringt. Het onstoffelijke beginsel in het hart ondergaat deze roep. Het is de oproep om het pad van bevrijding te gaan.

Dat God tot de mens spreekt om hem te onderwijzen, is vanuit de persoonlijkheid geredeneerd, vanuit het oude denken.

«U zult mijn
aangezicht niet
kunnen zien,
want geen mens
zal Mij zien, en
leven.» foto
© Pentagram.

Wanneer in het begin van *De Alchemische Bruiloft* Christiaan Rozenkruis vanuit de bovennatuur wordt «aangesproken» heeft dit weinig met spreken te maken. «Er stak plotseling een ontzettende wind op... iemand tikte mij op de rug... toen er herhaaldelijk aan mijn jas werd getrokken, keek ik om. Daar stond een heerlijke vrouwelijke gestalte... zodra ik mij had omgekeerd, zocht zij tussen haar brieven, en trok er eindelijk een klein briefje uit, dat zij met grote eerbied op de tafel legde, waarna zij zonder een woord te zeggen verdween.»⁷

Er werd aan het begin van zijn weg niet tot Christiaan Rozenkruis gesproken, want dat zou hij niet hebben kunnen verstaan; toch spraken de tekens uit de bovennatuur duidelijk tot hem. En de beginnende zoeker, in wie het nieuwe denkvermogen nog niet is ontwaakt, en die zo vaak wordt omschreven als «de kandidaat», wordt vooraleerst «aan de hand» meegenomen.

Literatuuropgave is op te vragen bij de redactie Pentagram. lr@planet.nl.

Taulers weg naar binnen

Bloemlezing uit de preken
van Johannes Tauler
Samengesteld en van
een inleiding voorzien
door Peter Huijs

De veertiende-eeuwse Duitse predikheer Johannes Tauler (1300-1361) wordt gerekend tot de Rijnlandse mystiek. Hij heeft in contact gestaan met alle grote mystieke namen van zijn tijd: meester Eckhart, Heinrich Suso, Jan van Ruusbroec, en de geheimzinnige 'Gottesfreund von Oberland'. Toch komt hij uit zijn preken naar voren als een bijzonder praktische leraar, die niet wegzweeft. Klaar en helder schuift deze wijsgeer ieder bezwaar opzij dat de sterfelijke mens eventueel kan aandragen om de weg naar het innerlijk 'nog een tijdje uit te stellen'.

Tussen toen en nu is veel veranderd. Zeven eeuwen na Taulers optreden in Straatsburg en Keulen is het werelddecor meerdere malen totaal gewijzigd. Niets lijkt meer op hoe het toen was. En toch zijn zijn woord en zijn benadering nog steeds actueel. Want de weg naar binnen blijft eeuwig dezelfde.

Voor wie werkelijk op weg gaat naar het innerlijk, wie echt in de zielengrond wil verzinken, is praktische raad onontbeerlijk. En op dat moment ervaart de lezer Tauler, deze kenner van de natuurlijke mens én van de goddelijke natuur, als een trouwe vriend, die je bij elke stap helpt en die je niet graag zou missen.

Paperback met flappen | 96 blz. | € 14,00 | ISBN 90 6732 311 x

ROZEKRUIS PERS

Baknessergracht 5, 2011 JS, Haarlem
Tel.(023) 5323852, www.rozekruispers.com

